

חוברת עזר
להוראת חומש ויקרא

פרשת צו

החוברת הופקה במיזם משותף של מינהל החינוך הדתי
מכללה ירושלים ותלמוד תורה מורשה
ע"פ תוכנית הלימודים בתורה של בית הספר היסודי הממלכתי דתי

ירושלים עיה"ק, התשע"ה

כל הזכויות שמורות
מותר להעתיק ולצלם ללא מטרות רווח
תלמוד תורה מורשה ירושלים
ת.ד 34055 ירושלים, 40'91

כתיבה: הרב גדי שר שלום
צוות היגוי ועריכה: הרבנים הלל פלסר, עמוס נתנאל, רפאל וסרטייל, דביר שפרן
סדר: הרב משה קפלן

תוכן העניינים

5	פתיחה
	פרק ו
10	תורת העולה
14	תורת המנחה
15	מנחת חביתין ומנחת חינוך
21	תורת החטאת
27	המסרים העולים מפרק ו
	פרק ז
29	תורת האשם
33	תורת השלמים
48	המסרים העולים מפרק ז
	פרק ח
50	פתיחה לשבעת ימי המילואים
54	משיחת המשכן וכליו
57	הקרבת הקרבנות
65	המסרים העולים מפרק ח
67	סיכום פרשות ויקרא צו
69	סיכום שלבי הקרבת קרבן אשם
70	טבלת השוואת סוגי הקרבנות

פתיחה

פרשת צו היא המשך והשלמה לפרשת ויקרא, וכפי שכתב הרשב"ם בראש פירושו לפרשתנו: "כל הקרבנות האמורים בפרשת ויקרא חוזר וגומר כאן כל דיניהם".

הפרשה מחולקת לשש פרשיות:

א. תורת העולה

ב. תורת המנחה

ג. תורת החטאת

ד. תורת האשם

ה. תורת השלמים

ו. שבעת ימי המילואים

בפרשיות אלו נידונים ארבעה סוגי קרבנות שנזכרו כבר בפרשת ויקרא, אם כי בסדר שונה. בפרשת ויקרא הסדר הוא: עולה, מנחה, שלמים, חטאת ואשם, ובפרשתנו: עולה, מנחה, חטאת, אשם ושלמים. לשאלת ההבדל בסדר הפרשיות נדרש הרמב"ן בפסוק י"ח, ואלו דבריו:

"היה ציווי בסדר ויקרא: עולה ומנחה ושלמים והחטאת והאשם, כי בתחילה דיבר בקרבנות הנדבה, ואחר כן בקרבנות החובה על החוטא, אבל בכאן [פרשת צו] היה הביאור לעולה ולמנחה ואחר כך בחטאת ואשם, כי רצה לבאר דיני קדשי הקדשים כי המשפט אחד להם".

נסב את תשומת ליבם של הילדים להבדל זה ונסביר שהתורה בפרשת ויקרא מדברת תחילה על קרבנות נדבה ואחר כך על קרבנות חובה, ואילו בפרשתנו הקדימה את קודשי הקודשים. נוסיף ונאמר שהתורה הקדימה את קרבנות הנדבה כי רצתה לפתוח את הספר בקרבנות המשובחים יותר שאינם באים על חטא, וכדברי **האברבנאל**:

"ולכן בסדר ויקרא התחיל במצות העולה, כי היא הראשונה בכל הקרבנות והם זבחי צדק, כאילו אמר 'יהי רצון שכל קרבנותיכם יהיו עולות ולא תחטאו ולא תצטרכו לקרבן חטאת ואשם הבאים על עוונות'".

כפי שלמדנו בפרשת ויקרא יש קרבנות שדרגת קדושתם גבוהה ביותר והם נקראים "קודשי קודשים" ויש קרבנות שקדושתם פחותה והם נקראים "קודשים קלים".

נחזור ונזכיר את ההבדל בין שני סוגי הקרבנות, כדלהלן:

קודשי קודשים - קרבנות שקדושתם חמורה: עולה, חטאת ואשם, ושלמים שהציבור מביא (בחג השבועות). קרבנות אלה נשחטים בצפון העזרה. בשרם נאכל (פרט לעולה, שבשרה מוקטר על המזבח) על ידי זכרי הכהנים בעזרה בלבד וזמן האכילה הוא יום ההקרבה והלילה שלאחריו בלבד.

קודשים קלים - קרבנות שקדושתם קלה יותר: שלמים (של יחיד), פסח, בכור ומעשר. ניתן לשחוט אותם בכל מקום בעזרה, ובשרם נאכל על ידי הבעלים (להוציא בכור שנאכל לכהנים). זמן האכילה הוא יום ההקרבה והיום שלאחריו עד שקיעת השמש ("שני ימים ולילה"), פרט לקרבן תודה ואיל נזיר, שנאכלים ליום ולילה, וקרבן פסח, שנאכל רק בלילה שלאחר הקרבתו, ליל ט"ו בניסן ("ליל הסדר"). קודשים אלו נאכלים בכל מחנה לוייה, ובזמן המקדש, בתוך חומות של ירושלים.

לאור זאת נאמר שבפרשתנו משנה התורה מן הסדר בו סודרו הקרבנות בפרשת ויקרא, ומחברת את קרבנות חטאת ואשם לקרבן

עולה, כיון שלשלושת אלה יש דינים משותפים בהיותם "קודשי קודשים". לעומתם השלמים באים בסוף בהיותם "קודשים קלים". על הבדל נוסף שבין לשון הכתוב בפתיחת פרשתנו לבין פרשת ויקרא עומד הרמב"ן בפירושו.

פרשת ויקרא פותחת במילים "דבר אל בני ישראל..." ואילו פרשת צו במילים "דבר אל אהרן ואל בניו...". על כך כתב הרמב"ן (פסוק ב):
"אמר הכתוב בפרשה [תחילת פרשת ויקרא]: 'דבר אל בני ישראל', כי שם יצווה בהבאת הקרבנות וישראל מביאים אותם, ובאן [תחילת פרשת צו] אמר: 'צו את אהרן', כי ידבר במעשה הקרבנות והכהנים יעשו אותם".

כלומר פרשת ויקרא כוללת ציוויים הנוגעים לכל אדם מישראל שחפץ או נדרש להביא קרבן, כיצד יביא וממה יביא, ואילו פרשתנו מתרכזת בעיקר בהלכות מעשה הקרבנות, הלכות המיוחדות לכהנים. יש מקום לחזור ולהזכיר את הטעם שהבאנו בתחילת פרשת ויקרא שעוסק בגודל חיבתן של ישראל שלפיכך פתח הכתוב בציווי אליהם לפני הציווי לאהרון ולבניו.

במהלך הלימוד נתעכב על אותן הלכות שהתחדשו בכל קרבן, ובמקביל נשוב ונזכיר את המטרות העיקריות שלשמן בא הקרבן: לעורר את רצונו של המקריב להתחזק בעבודת ה' ובלימוד התורה ולסייע לאדם להגיע לחרטה ולתשובה שלמה. כמו כן נשוב ונזכיר את מידת טובו של הקדוש ברוך הוא שהוא א-ל חנון ורחום, מרבה לסלוח, מקבל ברצון את קרבנותינו ומכפר על חטאינו.

פרק ו

בפרקנו ארבעה נושאים עיקריים:

1. תורת העולה
2. תורת המנחה
3. מנחת חביתין ומנחת חינוך
4. תורת החטאת

הקדמה – משמרות הכהונה

כפי שהבאנו בפתיחה, פרשת צו עוסקת בהלכות מעשה הקרבנות על ידי הכהנים, ועל כן נקדים ונסביר לילדים את חלוקת הכהנים הבאים לעבוד במשכן – מקדש, על פי משמרותיהם.

הכהנים בעם ישראל חולקו לקבוצות הנקראות "משמרות" והיו באים לעבוד במשכן או במקדש בתורנות. בכל שבוע עבד משמר אחר. בתקופת המשכן במדבר, חילק משה את הכהנים לשמונה משמרות בלבד: ארבעה ממשפחת אלעזר וארבע ממשפחת איתמר. שמואל הנביא חילק את משפחות הכהנים לשישה-עשר משמרות ודוד המלך לעשרים וארבע משמרות. (על פי חלוקה זו בימי המשכן כל משמר עבד כשבעה שבועות בשנה ובימי המקדש כשני שבועות בשנה).

כל משמר עבד שבוע אחד, ובשבת התחלפו המשמרות. כל משמר התחלק לשישה 'בתי אב', כל בית אב עבד יום אחד ובשבת עבד כל המשמר. בית האב קיבל את חלקי הקרבן שהוקרבו באותו יום לאכילה, בעוד עור הבהמות התחלק לכל המשמר (כפי שיבואר בפרשתנו).

תורת העולה (פסוקים א-ו)

נאמר בפסוק ב: "זאת תורת העולה הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה..."

ה"מוקד" הוא מערכה של עצים הנשרפים באש שהיתה על גבי המזבח ועליה הקטירו את כל הקרבנות. מלבדה היו שתי מערכות קטנות נוספות: מאחת לקחו פעמיים ביום גחלים לוחשות למזבח הפנימי לצורך הקטרת הקטורת, ובשניה היתה "אש תמיד", כלומר מערכת קטנה של אש לקיים מצוות עשה של "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה" (פסוק ו).

כתב רש"י: "הרי הענין הזה בא ללמד על הקמר חלבים ואיברים שיהא כשר כל הלילה".

אמנם העבודות העיקריות שנעשות בקרבן הן: שחיטה, קבלה, הולכה וזריקת הדם, והן כשרות אך ורק ביום, אולם הקטרת חלקי הקרבן [הקטר חלבים ואברים] על האש כשרה כל הלילה.

נוכל להזכיר לילדים את דברי המשנה הראשונה במשנה במסכת ברכות: "הקמר חלבים ואיברים מצוותן עד שיעלה עמוד השחר".

בגדי הכהונה

נאמר בפסוק ג: "וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ בָד..."

על בגדי הכהונה למדנו כבר בפרשת תצוה (שמות פרק כח). כאן מלמדת התורה במילה "מדו", שהיא מלשון מידתו, שהכותונת צריכה להיות כפי מידתו של הכהן, כמבואר ברש"י (על פי חכמינו ז"ל), לא קצרה מידי ולא ארוכה מידי.

נאמר לילדים שהסיבה לכך היא, שהכהן הוא משרת ה', ועל כן עליו להתלבש באופן מכובד, וכפי שכתב בעל ספר החינוך (מצוה ק):

"שרצה השם יתברך לטובתנו לזכותנו בהגדלת אותו הבית הקדוש ולהיות כל אשר בו מכוון וקבוע על מכונו בין ענין כליו... בין

ענין כלי המשרתים, כגון מלבושים אלה... שהכל יהיה נכון ושלם
בתכלית השלמות, לא יחסר שום נוי בכל הדברים".

"וּמְכַנְסֵי בַד יִלְבֹּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ..."

מפסוק זה נלמד דין נוסף על בגדי הכהן, שאסור ששום דבר יחצוץ
בין הבגד לגופו, וכדברי רש"י: "שלא יהא דבר חוצץ בינתיים".

תרומת הדשן

"וְהָרִים אֶת הַדָּשֵׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה... וְשָׂמוּ אֶצֶל
הַמִּזְבֵּחַ"

העבודה הראשונה הנעשית מידי יום ביומו בבית המקדש היא
"תרומת הדשן". ה'דשן' הוא מה שנשאר מן הקורבנות לאחר שנשרפו על
גבי המזבח. עבודה זו מתבצעת כך: הכהן עולה על גג המזבח עם מחתה,
ניגש למערכה הגדולה, חותה ממנה מעט גחלים, יורד ונותן אותם על
רצפת העזרה מימין לכבש של מזבח העולה, במקום הנקרא "מקום
הדשן".

טעם המצוה מבואר בספר החינוך (מצוה קלא): "להגדיל כבוד הבית
ולהדרו בכל יכולתנו... ונוי הוא למזבח לפנות הדשן ממקום שראוי להדליק
בו האש".

נהיגת כבוד במשכן יוצרת בלב האדם יראת ה' ומביאה אותו
להכנעה ולתשובה.

הוצאת הדשן

נאמר בפסוק ד: "וּפָשַׁט אֶת בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת הַדָּשֵׁן
אֶל מְחוּץ לַמַּחֲנֶה..."

ישנה מצוה נוספת שקשורה באפר המזבח: "הוצאת הדשן". בכל בוקר
היו גורפים את האפר שנשאר במערכה הגדולה אל מרכז המזבח עד

שנערם ונראה כתפוח גדול. ה'תפוח' הלך ותפח מיום ליום עד שלא נשאר מקום לסדר את מערכות האש. כשה'תפוח' גדל מידי היו מקיימים את מצוות "הוצאת הדשן": אוספים את האפר המיותר ומוציאים אותו אל מחוץ למחנה. מכיוון שהוצאת הדשן היא עבודה שמלכלכת את בגדי הכהן, יש לעשותה בבגדים פשוטים ולא באותם בגדים שמשרת לפני ה' במשכן, כפי שכתב רש"י:

"ופשט את בגדיו - אין זו חובה, אלא דרך ארץ שלא ילכלך בהוצאת הדשן בגדים שהוא משמש בהן תמיד, בגדים שנשל בהם קדרה לרכו אל ימוג בהן כוס לרכו, לכך 'ולבש בגדים אחרים', פחותין מהן".

"אל מקום טהור"

נציין שאף על פי שמוציאים את הדשן אל מחוץ לעיר צריך לנהוג בו כבוד ולהניחו במקום טהור ונקי ולא במקום שקוברים בו מתים, כיון שאפר זה בא מן הקרבנות, וכדברי החזקוני: "אל מקום טהור - נקי וצח, שאין לתת דבר שבא מלפני הקדוש ברוך הוא כי אם במקום נקי". הרמב"ם בהלכות תמידין ומוספין (פרק ב הלכה טו) הוסיף שיש להניח את האפר בנחת במקום אחד, בצורה מכובדת, ולא לפזרו באופן שנראה לא מכובד ומזולזל, וזו לשונו: "ובשמוציאין אותו לחוץ לעיר מניחין אותו במקום שאין הרוחות מנשבות בו בחזקה... ולא יפזרנו שם, שנאמר: 'ושמו' - שיניחנו בנחת, ואסור ליהנות בו".

איסור כיבוי אש המערכה

נאמר בפסוק ה: "וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תִּוְקַד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה...".

אסור לכבות את אש המערכה שעל גבי המזבח. איסור זה נוהג בכל שלוש המערכות שהזכרנו: מערכה גדולה, מערכת הקטורת ומערכת אש התמיד (רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ב הלכה ו).

סידור שני גזרי עצים

”וּבַעַר עָלֶיךָ הַכֹּהֵן עֵצִים בְּבֹקֶר בְּבֹקֶר...”

קודם הקרבת קרבן התמיד, בבוקר ובין הערביים, היה כהן עולה על גבי המזבח ומניח שני גזרי עצים על גבי המערכה של האש. בבוקר עריכת שני גזרי העצים נעשתה על ידי כהן אחד; ובין הערביים על ידי שני כהנים. פסוקנו מדבר על עריכת העצים בבוקר (ורמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ב הלכה ב). נוכל למצוא עם הילדים רמז על כך בלשון הפסוק, שנאמר "וּבַעַר עָלֶיךָ הַכֹּהֵן עֵצִים בְּבֹקֶר בְּבֹקֶר", שלא נאמר "הכהנים" אלא "הכהן", בלשון יחיד.

תמיד של שחר

”וְעֹרֵךְ עָלֶיךָ הָעֹלָה...”

הקרבן הפותח את סדר עבודת המשכן מידי יום הוא עולת התמיד, וכדברי רש"י: "וְעֹרֵךְ עָלֶיךָ הָעֹלָה - עֹלַת תְּמִיד הִיא תְּקִדּוֹם". החובה להקריב יום יום כבש לתמיד של שחר היא חובה המוטלת על הציבור, וכהן אחד מקריב בעד כל העם.

בלימוד זה נפגיש את הילדים עם חשיבותו של הציבור, שקרבנו קודם לקרבנות היחיד. נוכל לתאר כיצד אנשים רבים באו מוקדם בבוקר עם קרבנות נדבתם או חטאתם והם חפצים מאד להקריבם, אך הכהן מורה להם להמתין עד שתוקרב עולת התמיד הבאה בשם העם כולו.

”וְהִקְטִיר עָלֶיךָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים”

התורה מלמדתנו שרק לאחר הקטרת עולת התמיד מותר להקטיר קרבנות אחרים כמו שלמים. נביא את דברי האברבנאל המסביר שהתורה הזכירה כאן כדוגמא

דווקא את קרבן השלמים ולא את החטאת והאשם, מפני שאלו באים על חטא ועדיף היה שלא נצטרך להביאם, וכך כתב:

"שרצה הכתוב לעשות זה המשל בשלמים להיותם זבחי צדק ולא מהקרבת הבאים על חטא, שהלואי שלא יבואו ולא יהיו".

נאמר בפסוק ו: "אֵשׁ תָּמִיד תִּקְדַּח עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכָּהֵן"

התורה כפלה את איסור כיבוי אש המערכה ללמדנו את חשיבות הדבר ולפיכך העובר עליו עובר בשני לאוים ולוקה פעמיים, כמבואר ברש"י.

תורת המנחה (פסוקים ז-יא)

נאמר לילדים שהתורה חוזרת על פרשת המנחה, אשר נשנתה כבר בפרשת ויקרא, כדי לחדש בה מספר הלכות, וכפי שכתב הרמב"ן:

"הוסיפה הפרשה הזו כפי פשוטה ארבע מצוות במנחה: שתהא נאכלת מצות, ושתהא נאכלת בחצר אוהל מועד, ושיאכל אותה כל זכר בבני אהרן, ושיקדש כל אשר יגע בהן".

נלמד עם הילדים את הפסוקים כחזרה על הנאמר בפרשת ויקרא, ונדגיש את החידושים.

נאמר בפסוק ט: "וְהִנֵּחֶתָּהּ מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אֶהְרֹן וּבָנָיו מִצֹּת תֹּאכְלוּ..."

בספר החינוך (מצוה קיז) מבואר טעם איסור החמצת שיירי המנחה "מִצֹּת תֹּאכְלוּ", וכה דבריו:

"ועל בן בהרחיק החמץ שהוא נעשה בשהייה גדולה מקרבנו, יקח דמיון לקנות מדת הזריזות והקלות והמהירות במעשה השם ברוך הוא, וכמו שאמרו ז"ל (אבות פרק ה, משנה ב): 'הוי קל בנשר ורץ בצבי... לעשות רצון אביך שבשמים'".

כלומר מקריב המנחה, מתוך זריזותו באפיית המנחה, ילמד להיות זריז גם בקיום שאר המצוות.

לאור זאת נדבר עם הילדים על הזריזות הנדרשת בעשיית המנחה בפרט ובעשיית המצוות בכלל.

”...בְּמָקוֹם קָדֵשׁ בְּחֵצֵי אֹהֶל מוֹעֵד יֵאָכְלוּהָ”

נדבר על מעלתה של המנחה שהיא נאכלת רק ”בְּחֵצֵי אֹהֶל מוֹעֵד” - בעזרה, כדין שאר קרבנות ”קודשי קודשים”, כמו קרבנות עולה חטאת ואשם, כמבואר בפסוק הבא.

נאמר בפסוק יא: ”כֹּל זָכָר בְּבְנֵי אֱהֲרֹן יֵאָכְלֶנָה חֶק עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם...” באכילת שיירי המנחה מותרים רק זכרי הכהנים. לא נסביר טעמה של הלכה זו, נעמיד אותה כחוק וגזירת מלך.

”כֹּל אֲשֶׁר יִגַע בָּהֶם יִקְדָּשׁ”

כל דבר מאכל שיגע בשיירי המנחה ויבלע מטעם המנחה, כגון על ידי בישול ביחד, יהיה קדוש כמוה ויקבל את כל דיניה - חייב להאכל בעזרה, לכהנים זכרים, ליום ולילה עד חצות (ואם היא פסולה, גם המאכל נפסל).

מנחת חביתין ומנחת חינוך (פסוקים יב-טז)

מידי יום מצווה הכהן הגדול להביא מכספו קרבן מנחה המכונה ”מנחת חביתין”.

כמו כן כהן הדיוט ביום הראשון לעבודתו, עליו להביא קרבן מנחה, המכונה ”מנחת חינוך”.

נסב את תשומת לבם של הילדים לכך שמנחות אלו לא נזכרו כלל בפרשה הקודמת.

מנחת חביתין

נאמר בפסוק יג: "זֶה קָרְבַּן אֱהָרֹן וּבְנָיו אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ לָהּ..."

כתב רשב"ם: "לפי הפשט [אהרן ובניו], קרבן זה מדבר על בני אהרן הכהנים הגדולים העומדים תחתיו. וחכמים דרשו על כהן הדיוט כשעושה עבודה ראשונה צריך חינוך במנחה".

לאור דבריו נסביר את הפסוק בשני פנים:

תחילה נסביר לפי פשוטו של מקרא, שהפסוק מדבר על קרבן המיוחד לכהנים הגדולים לדורותיהם המכונה "מנחת חביתין", ומה שנאמר "אהרן וּבְנָיו", אין הכוונה לבניו ממש (נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר), שכן בניו היו כהני הדיוט, אלא הכוונה לצאצאיו של אהרן שעתידיים להתמנות ביום מן הימים לכהנים גדולים, כמפורש בפסוק ט"ו: "והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אתה".

לאחר מכן נביא דברי חכמינו ז"ל, שבמילה "ובניו" רמזה התורה גם לכהני הדיוט, שגם הם מצווים על הבאת מנחה מסוג זה, הנקראת "מנחת חינוך".

נוכל להעלות את השאלה: מנין למדו חכמינו ז"ל רמז זה שבמילה "ובניו"?

נענה, שדין צאצאי אהרן שיתמנו לכהנים גדולים מפורש בפסוק ט"ו, אם כן המילה "ובניו" שבפסוקנו מיותרת לכאורה, ומכאן למדו חכמינו שאינה באה אלא ללמד שמנחה זו שייכת גם בכהני הדיוט, כמבואר בשפתי חכמים. מנחה זו הבאה על ידי כהני הדיוט ביום חינוכם לכהונה נקראת כאמור "מנחת חינוך", ובהמשך נפרט בעניינה.

"ביום המִשַּׁח אֹתוֹ..."

לפי פשוטו של מקרא משמע שכהן גדול מצווה להקריב מנחת חביתין באופן חד פעמי ביום בו נמשח לכהונה גדולה, אלא שבהמשך הפסוק נאמר "מנחה תמיד", ומכך אנו למדים שמדובר במנחה הקריבה מידי

יום ביומו. כלומר הציווי על מנחה זו הוא מיום משיחת הכהן הגדול ואילך, דבר יום ביומו, וכדברי האבן עזרא:

"ורבים אמרו כי זה בי"ת [ביום] תחת מ"ם [במקום מיום], והטעם כי מיום המשח אותו הנה זה חייב להקריב תמיד [בכל יום] מנחתו".

נאמר לילדים שאמנם הכהן הגדול איננו כפוף לפייסות הנעשים מידי יום בבית המקדש, אלא יכול לבחור לעצמו איזו עבודה שירצה, אולם מנחה זו היא חובה עבורו.

"מחציתה בפקר ומחציתה בערב"

"מנחת חביתין" של כהן גדול אינה קריבה כולה בבת אחת, אלא מחציתה בבוקר ומחציתה בין הערבים.

נאמר בפסוק יד: "על מחבת בשמן תעשה מרבבת תביאנה תפיני מנחת פתים..."

וכך הוא אופן הקטרתה:

א. הבאה: הכהן הגדול מביא עשרון סולת, שלושה לוגים שמן וקומץ לבונה.

ב. הקדשה: הכהן הגדול מעביר את המנחה לכלי שרת ובכך היא מתקדשת.

ג. הכנה:

1. לוקחים את עשרון הסולת, את שלושת הלוגים של השמן וקומץ הלבונה, מחלקים את הסולת ואת השמן ל-12 חלקים ואת הלבונה מחלקים לשניים.
2. בוללים חלק אחד סולת עם כמות אחת של שמן, וכך לשנים עשר חלקי הסולת והשמן.
3. שופכים על העיסה מים רותחים ("מרבבת").
4. לשים את העיסה בפושרים.

5. אופים את 12 החלות בתנור (רש"י: "תופיני - אפויה אפיות הרבה").
6. מטגנים את החלות במחבת עם שמן.
7. חוצים את 12 החלות: 12 חצאים לבורק ו-12 חצאים לערב.

- ד. פתיתה: מקפלים כל חצי לשניים.
- ה. לבונה: מניח על גבי שנים עשר החצאים את מחצית כמות הלבונה.
- ו. הגשה: הכהן הגדול לוקח את הקערה ובה 12 עשר חצאים מקופלים ולבונה על גביהם ונוגע בה בקרן דרומית מערבית של המזבח.
- ז. הולכה: הכהן הגדול מוליך את המנחה על גג המזבח.
- ח. מליחה: הכהן הגדול מולח את המנחה על גג המזבח.
- ט. הקטרה: הכהן הגדול מקטיר את כל המנחות (אין קמיצה במנחת כהנים).

מנחת כהן גדול משובחת ביותר בהיותה מבושלת ("מרבכת"), אפויה ומטוגנת. מנחה מיוחדת זו מזכירה לכהן גדול את תפקידו ואחריותו כלפי עם ישראל ומזרזת אותו בעבודת ה', כדברי בעל ספר החינוך:

"משרשי המצוה לפי שהכהן הגדול הוא השליח בין ישראל לאביהם שבשמים, כלומר כי הוא הנושא תפילה אליו בעדם, ועל ידי תפילותיו ומעשה קרבנותיו הם [בני ישראל] מתכפרים, ולכן ראוי לאיש כזה להיות לו קרבן מיוחד תמידי [בכל יום] כמו תמידי הציבור... וכל זה נסמך אל הטעם שאמרנו בקרבן, כדי שיתעוררו כל מחשבותיו וישים דעתו וכוונתו אצל השם ברוך הוא, ולמען זאת יועיל לו ולהם. ואין ספק שאין דומה התעוררות האדם כשמקריב קרבנו המיוחד לו לכשהוא מקריב קרבן שהוא משותף עמו".

לסיכום לימודנו על מנחת חינוך, נעלה שתי שאלות:
א. מדוע מצווה הכהן הגדול להקריב מנחה זו בכל יום?
ב. מדוע מצווה הכהן הגדול להקריב דווקא מנחה, לכאורה מוטב
היה שיקריב קרבן מכובד יותר, כמו פר או איל?

על שאלות אלו נביא את תשובותיו של האברבנאל:
על השאלה הראשונה הוא משיב שלוש תשובות:

א. כיון שכהן גדול מכפר על עם ישראל תמיד, הוא נדרש לשוב
בתשובה מכל חטא ועוון, בוקר וערב, וזו לשונו: "ראוי למי שעניי כל
ישראל עליו לכפר בעדם ויהיה נקי תמיד מכל חטא. וזה על ידי הקרבן".
ב. כהן גדול מביא קרבן כפרה בכל יום, כדי ללמד את החוטאים
לעשות תשובה, ובלשונו: "כדי להישיר את החוטאים ולפשפש
במעשיהם ולשוב אל ה'... כי יאמרו: הנה הכהן הגדול מכפר בעד
נפשו בוקר וערב, מה נעשה אנחנו?".
ג. כשהחוטאים יראו שהכהן הגדול מביא מידי יום כפרה על
חטאיו, יקל עליהם להביא קרבנות על חטאתם בלא בושה,
ובלשונו: "כדי שלא יתביישו החוטאים להקריב קרבנותיהם, בראותם
שהכהן הגדול מביא בעד נפשו שתי כפרות בכל יום ערב ובוקר".

לשאלה השניה מדוע הכהן הגדול אינו מביא קרבן פר או איל משיב
האברבנאל מספר תשובות, אנו נביא שלוש מהן:

א. כדי לחזק ולעודד את העניים להביא קרבן מנחה המיוחד לדל,
וזו לשונו: "כדי שלא יתביישו העניים והאביונים בעשירית האיפה
סולת, כי יאמרו והרי הכהן הגדול אינו מקריב קרבן יותר חשוב מזה
בכל יום".
ב. כדי להתנהג בענוה לפני ה', וזו לשונו: "כדי להכנס לפני ה' בענוה
ובסימני דלות, בעני ואביון הניצב לפני אדון כל הארץ".
ג. במנחת חביתין יש משום הודאה על מתנות הכהונה שניתנו לכהן
הגדול ומתנות אלו באות ברובן מן הצומח, וזו לשונו: "להודות לה'
במנחה זו על כל מתנות הכהונה שנתן לו ולזרעו, בגבולים ובמקדש".

לאור דברי האברבנאל נרחיב את הדיבור סביב החשיבות הרבה שבכיבוד הזולת והזהירות היתירה הנדרשת כדי לא לביישו.

מנחת חינוך

כפי שכבר הזכרנו על המילים: "אֶהְרֵן וּבְנָיו" אומר רש"י: "אף ההדיוטות מקריבים עשירית האיפה ביום שהן מתחנכים לעבודה...". כלומר כהן הדיוט מקריב מנחה זו ביום שהוא נכנס לעבודה, פעם אחת בחייו, והיא נקראת מנחת חינוך. לאור זאת נדבר עם הילדים על גדולתו של יום זה עבור כל כהן הזוכה לשרת לפני ה' וגם לכפר על עוונות בני ישראל. נוכל לתאר את הציפייה הרבה של פרחי הכהונה ליום הגדול בו יזכו להתחיל לשרת לפני ה' (בגיל 13 כשר הכהן לעבוד, אולם אחיו הכהנים לא היו מניחים לו לעבוד, אלא בגיל 15 הוא החל ללמוד את הלכות המקדש וקדשיו ובגיל 20 החל לעבוד). נאמר ששלבי מנחת חינוך זהים לשלבי מנחת חביתין שנמנו לעיל.

נאמר בפסוק טז: "וְכֹל מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֹאכַל"

פסוק זה מלמד דין כללי הנוגע לכל מנחת כהן: כל מנחה שכהן מביא, בין בנדבה בין בחובה, אין בה קמיצה, אלא היא מוקטרת כולה על המזבח, ואין משאירים ממנה דבר לאכילה. הטעם לדין זה הוא, שכהן המביא מנחה רשאי להקריבה בעצמו במזבח (אף על פי שאינו נמנה על המשמר השבועי), ואם הכהן יקטיר באש רק את הקומץ והלבונה ואת השאר יאכל בעצמו יִרְאֶה שכביכול לא הקריב כמעט דבר לה', לכן ציוותה התורה שלא יאכל את מנחתו אלא יקטירנה כליל לה', וכדברי הרמב"ם במורה נבוכים (ג, מו):

"בעבור שכל כהן מקריב קרבנו הוא בעצמו, ואם יקריב מנחה

ויאכלנה הוא בעצמו כאילו לא הקריב דבר, כי מנחת יחיד לא יקריב ממנה כי אם הלבונה והקומץ ולא די במיעוט זה הקרבן... וידמה שלא הקריב קרבן כלל, ולכך ישרפו את כולה".

תורת החטאת (פסוקים יז-כג)

כבר למדנו בפרשת ויקרא שקרבן חטאת מתחלק לשני סוגים כלליים: "חטאת פנימית" ו"חטאת חיצונית". חטאות פנימיות דמן ניתן בהיכל או בקדש הקדשים, ואילו חטאות חיצוניות דמן ניתן על קרנות המזבח החיצון [מזבח העולה].

בפרשת ויקרא כתבה התורה מה הן העבירות עליהן חייבים להביא קרבן חטאת, ושם מפורט חלקו הראשון של סדר ההקרבה (עד לאחר הקטרת האימורים). בפרשתנו הושלמו הלכות החטאת.

נאמר בפסוק יח: "דְּבַר אֵל אֶהְרֶץ וְאֵל בְּנֵי אֱמֹרָה... בְּמָקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֹלָה תִּשְׁחַט הַחֲטָאת לִפְנֵי ה' קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא"

בדומה לעולה ואשם גם קרבן חטאת שייך לקבוצת הקרבנות שדרגת קדושתם גבוהה יותר והיא נקראת "קודשי קודשים". ככל שאר קרבנות "קודשי קודשים" הנשחטים רק בצפון העזרה כך גם דינו של קרבן חטאת, לעומת "קודשים קלים" הנשחטים בכל מקום בעזרה (ראה משנה זבחים פרק ה). נאמר לילדים שהלכה זו היא חוק וגזירת מלך.

נעלה את השאלה מדוע במקום לומר שמקום החטאת הוא בצפון העזרה, התורה מציינת שמקום שחיטת החטאת הוא באותו מקום בו שוחטים את קרבן העולה?

נשיב, שדבר זה בא ללמדנו על טוב ה' וחסדו שמקבל באהבה וברצון את קרבנו של החוטא באותה מידה בה הוא מקבל את קרבן העולה, וכפי שכתב האלשיך:

"והוא לרמוז זכות השב מחטאו וזכות המחזירו בתשובה... וידוע

כי עבר אדם על מצות עשה ושב איננו זו משם עד שמוחלין לו, נמצא... מרם עשות העולה כבר נתכפר [נתכפר ביטול מצוות העשה, שעליו מביאים עולה, כפי שכתבנו בפרשת ויקרא], מה שאין בן החטאת כי באה על אשר פעל ועשה רעה [על לאו שזדונו כרת ושגגתו חטאת], ועל בן כי לא לרצון לפניו יתברך יהיה... כי איננו דומה פועל רעה למהרהר או שעבר על מצות עשה... על בן אמר 'דע לך כי במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת לפני ה', כי אחרי שובו, כאב את בן ירצה אותו ה', וקדש קדשים הוא בעולה".

כלומר אחרי שאדם שב בתשובה על חטאו ה' מקבלו ברצון, כאב הרוצה את בנו, ובאותה מידה בה הוא מקבל את העולה.
ובעל הליקוטים (בחומש "רב פנינים") הוסיף וכתב:

"כי אם היה מקום אחר לשחיטת החטאת היה המביא את החטאת מתבייש, כי הכל יודעים כי זה האיש חטא והביא את קרבנו, ואולי על ידי זה היה נמנע להביא חטאתו, על בן אמרה תורה: 'במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת', וכאשר יביא בהמה לקרבן ותשחט לחטאת לא ידע מזה רק השוחט, וכל העומדים שם יאמרו אולי עולת נדר או נדבה הביא".

כלומר, התורה אמרה ששחיטת החטאת היא במקום שחיטת העולה כדי להזהר בכבודו של האדם, על אף שהוא חוטא, שלא ידעו בני האדם שבעל הקרבן חטא, ויחשבו שאולי הוא מביא קרבן עולה, ובכך תמנע ממנו הבושה.
מכך אנו למדים על הזהירות הרבה שהתורה נזהרת שלא לבייש אדם אפילו אם חטא.

נאמר בפסוק יט: "הִכֵּהוּ הַמִּחְטָא אֶתָּה יֹאכְלֶנָּה..."

בפסוק נאמר שהכהן המחטא את החטאת (הזורק את הדם) יאכלנה, ומשמע שהוא אוכלה לבדו. אולם רש"י, על פי דברי חכמינו ז"ל מבאר:

"[הכהן] הראוי לעבודה, יצא טמא... שאינו חולק בבשר, ואי אפשר לומר שאוסר שאר הכהנים באכילתה חוץ מן הזורק דמה, שהרי נאמר למטה 'כל זכר בכהנים יאכל אתה'".

כלומר לא רק הכהן המקריב אוכל מבשר החטאת אלא כל הכהנים שהיו טהורים וראויים לעבודה בשעת ההקרבה. נסביר לילדים שדברי חכמינו ז"ל נלמדו מכך שיש לכאורה סתירה בין פשטות לשון הפסוק כאן, ממנו משמע שרק הכהן המקריב אוכל מהחטאת, לבין הנאמר בהמשך בפסוק כ"ב, בו כתוב כל זכר בכהנים יאכלנה. מסתירה זו למדו חכמינו ז"ל שבאמת כל הכהנים שבאותו בית אב אוכלים מבשר החטאת, ומה שכתבה התורה בפסוקנו "הַכֹּהֵן הַמְחֹטֵא", כוונתה לומר, שלא כל כהן יכול לאכול, אלא רק כהן שבשעת ההקרבה היה טהור וראוי להקריב, כמו הכהן המחטא. על פי פירוש זה נשאלת השאלה מדוע לא הסתפקה התורה בנאמר בפסוק כ"ב, שכל זכר בכהנים יאכלנה, ולשם מה נכתב פסוקנו? כתשובה על כך נביא את דברי הנצי"ב שעיקר מצוות האכילה היא על המקריב:

"מכל מקום על המחטא [הכהן המחטא], מקריב החטאת] היא מיוחדת ביותר [מצוות אכילת הקרבן]... וכן כתב הגאון חתם סופר... דעיקר מצוות אכילה היא בכהן המקריב ממש".

לאור דבריהם נוכל לדבר על הרצון הטוב של הכהן המקריב לחלק לחבריו הכהנים מן הקרבן בעין יפה. נלמד את הילדים גם שישנה מצוה לכהנים לאכול מן הקרבן, וכפי שכתב הרמב"ם בהלכות מעשה הקרבנות (י, א):

"אכילת החטאת והאשם מצות עשה, שנאמר: 'ואכלו אותם אשר כופר בהם', הכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים, והוא הדין לשאר הקדשים שאוכלין אותן הכהנים שאכילתן מצוה".

נוסיף, שלפיכך ישנה אף ברכה מיוחדת שמברכים הכהנים על אכילת מצוה זו, וזה נוסחה (משנה למלך על הרמב"ם שם): "ברוך... אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וציונו על אכילת חטאת או אשם". לפי זה נאמר שסעודה זו של אכילת הקרבן על ידי חבורת כהנים היא סעודת מצוה.

נציין שבשעת האכילה מכוונים הכהנים לכפר על הבעלים שהוציאו מכספם ומהונם כדי לעשות תשובה, וכך כתב המסילת ישרים (פרק כו):

"...והנה האיש המתקדש בקדושת בוראו, אפילו מעשיו הגשמיים חוזרים להיות ענייני קדושה ממש... ואמרו ז"ל: "כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים...". המאכל והמשתה שהאיש הקדוש אוכל, עילוי הוא למאכל ההוא ולמשתה ההוא, כאילו נקרב על המזבח ממש... מפני שהשכינה שורה עליהם כמו שהיתה שורה במקדש ממש...".

על פי דברי הרמח"ל במסילת ישרים נתאר את כוונתם ותפילתם של הכהנים בעת אוכלם את הקרבנות לשם שמים, לטובתם וכפרתם של בעלי הקרבן.

נאמר בפסוק כ: "כֹּל אֲשֶׁר יִגַע בְּבִשְׂרָה יִקְדָּשׁ..."

מאכל חולין שבלע מטעם בשר החטאת, הרי הוא קדוש בקדושתה ומקבל את כל דיני החטאת - הוא מותר באכילה רק לכהנים זכרים בעזרה וכו'.

"וְאֲשֶׁר יִזֶּה מִדְּמָה עַל הַבְּגָד... תִּכְבַּס בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ"

אם דם חטאת ניתז על בגד חייבים לכבס את מקום הבגד שניתז עליו מדם החטאת בעזרה. על טעם החיוב בכיבוס הבגד דווקא בתוך העזרה, כתב הרמב"ן: "החמיר הכתוב בדם הנבלע כנגד לעשותו כאשר היה קודם הזיה, שלא יצא חוץ לקלעים [לעזרה]".

נאמר בפסוק כא: "וְכָלִי חָרַשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל בּוֹ יִשְׁבֵּר וְאִם בְּכָלִי נִחַשְׁתָּ בְּשִׁלָּה וּמִרְק וְשִׁטָּף בְּמַיִם"

פסוק זה עוסק בדין כלי מתכת וכלי חרס שנתבשל במ בשר חטאת. רש"י מבאר שהבעיה היא שטעם הקרבן נבלע בסיר, ובתום זמן אכילת הבשר ולכל קרבן ישנו זמן קבוע לאכילה: קודשי קודשים נאכלים ליום ולילה ואילו קודשים קלים נאכלים לשני ימים ולילה שביניהם) מה שנשאר, שלא נאכל בזמנו, הופך להיות "נותר" והוא אסור באכילה וטעון שריפה. אם כן הכלי עצמו נהפך להיות נותר בגלל טעם הקרבן שנבלע בו, וכלשונו של רש"י: "לפי שהבליעה שנבלעת בו נעשית נותר". התורה מלמדתנו שיש הבדל בין כלי חרס וכלי נחושת שנבלע בהם טעם הקרבן: כלי חרס - על ידי הבשול בתוכו נבלע טעם הבשר בכלי ואין דרך להוציאו, ועל כן חייבים לשברו בעזרה, ואלו כלי מתכת - אמנם גם בו נבלע טעם הבשר אבל על ידי מירוק ויש אומרים ניקוי ויש אומרים הגעלה) ושטיפה, נפלט טעם הבשר הבלוע בו, והכלי מותר לשימוש.

נאמר בפסוק כב: "כֹּל זָכָר בְּכֹהֲנִים יֹאכַל אֹתָהּ..."

כל הכהנים הזכרים שראויים היו להקריב, כלומר שאינם טמאים באותו זמן, יכולים לאכול מבשר החטאת.

נאמר בפסוק כג: "וְכָל חֲטָאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָה אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכַל בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹף"

כהן שקיבל דם "חטאת חיצונית" ובטעות הכניסו להיכל כאילו היה דם "חטאת פנימית", הרי שחטאת זו נפסלה להקרבה, בשרה ישרף ובעליה יביאו קרבן חדש.

להלן הלכות החטאת המפורטות בפרשתנו:

א. קרבן חטאת נשחט בצפון העזרה כמו קרבן עולה.

ב. בשרו נאכל לכהנים זכרים ובעזרה בלבד.

- ג. בשר "חטאת חיצונית" מתחלק בין כהני בית אב של אותו היום, רק לאותם כהנים שבשעת ההקרבה היו כשרים וראויים לעבודה.
- ד. דבר מאכל שבלע מטעם בשר החטאת מקבל את כל דיניו.
- ה. בגד שניתז עליו דם חטאת חייבים לכבסו בעזרה.
- ו. כלים שנתבשל בהם בשר החטאת, לאחר שעבר זמן אכילת החטאת, הטעם הבלוע בהם הופך ל'נותר'. אם הכלים עשויים ממתכת צריך למרק (להגעיל) אותם, ואם הם עשויים מחרס צריך לשברם בעזרה.
- ז. חטאת חיצונית שדמה הוכנס בטעות לקודש וכדין חטאת פנימית, הרי זו נפסלה וצריך לשרפה בעזרה.

המסרים העולים מפרק ו

1. מעלת הקרבנות - ה' מזרז את אהרן ובניו במצוה זו.
2. כבוד ה' - א. הכהנים מצווים ללבוש בגדי בד לפי מידתם, לא קצרים מדי ולא ארוכים מדי.
ב. הוצאת הדשן, נעשית בבגדים פחותים יותר, על מנת שיוכל לשרת לפני ה' בבגדים נקיים ומכובדים: "בגדים שבשל בהם קדרה לרבו, אל ימזוג בהם כוס לרבו".
3. כבוד הבית ומצוותיו - פיננסי הדשן נוי הוא למזבח ומגדיל את כבוד הבית. מניחים את הדשן בנחת, בצורה מרוכזת, במקום טהור, שאין הרוחות מנשבות בו בחזקה.
4. מעלת קרבן ציבור - עולת תמיד של בוקר קודמת לכל הקרבנות.
5. מעלת קרבנות עולה ושלמים - התורה פתחה בקרבן עולה שאינו בא על חטא, ומאותה סיבה הביאה כדוגמא את קרבן שלמים.

תורת המנחה:

1. זריזות במצוות - המנחה נאפית מצה כדי ללמד את מידת הזריזות.
2. מעלת המנחה - המנחה היא קודש קודשים ונאכלת במקום קדוש.
3. גזירת מלך - דין המנחה, שדווקא זכרים אוכלים ממנה, הוא גזירת מלך.

מנחת חביתין ומנחת חינוך:

1. מעלת כהן גדול ואחריותו - כהן גדול מקריב מנחה מיוחדת מידי בוקר וערב כדי לזכור את תפקידו וכדי להתפלל על ישראל ולכפר עליהם.

2. **כדי לכפר על הזולת צריך להיטהר** - כהן גדול מביא מנחה, כדי לכפר על עצמו לפני שהוא מכפר על ישראל.
3. **ה' מורה לחוטאים את הדרך** - כהן גדול מצווה להקריב קרבן, כדי ללמד את החוטאים דרך תשובה וכדי להסיר מהם את הבושה בהביאם קרבן למשכן.
4. **כבוד עניים** - כהן גדול מקריב מן הצומח ולא מן החי, כדי שלא יתביישו האביונים במנחת הסולת שהם מביאים.
5. **מידת הענוה** - כהן גדול מביא קרבן מנחה הנוהג בדל, כדי להיכנע לפני ה'.
6. **הודיה לה'** - כהן גדול מביא מנחה כדי להודות לה' על מתנות הכהונה שמקבל בגבולין ובמשכן.
7. **עבודת המשכן בשמחה** - כהן שנכנס לעבודה, ביומו הראשון מביא מנחת חינוך, כדי להודות ולשמוח בתחילת עבודתו במשכן.
8. **החלק המוקטר בקרבן צריך להיות מכובד** - לכן מנחת כהן לא נאכלת לכהן אלא כולה מוקטרת לה'.

תורת החטאת:

1. **טוב ה' ומעלת התשובה** - ה' מקבל ברצון את קרבן החטאת ואת תשובת החוטא, כפי שמקבל את קרבן העולה שבא בנדבה.
2. **זהירות בכבודו של אדם, אפילו חוטא** - יש לשחוט את החטאת במקום בו שוחטים את העולה, כדי שלא ידעו בני האדם שבעל הקרבן חטא, ובכך תמנע ממנו הבושה.
3. **מעלת הכהנים** - כל אכילתם במקדש היא מצוה ובאכילתם הם מכפרים לבעלים על חטאם.
4. **יחס הכבוד לכהן בעל מום** - כהן שנפל בו מום אוכל בקודשים כמו כל כהן אחר.

פרק ז

בפרקנו שני נושאים עיקריים:

1. תורת האשם

2. תורת השלמים

שלמי תודה

שלמי נדר ונדבה

איסור טומאה בקודשים

איסור חלב ודם

הנפת חזה ושוק של שלמים ונתינתם לכהן

תורת האשם (פסוקים א-ז)

בסוף פרשת ויקרא למדנו על שלושה מקרים (אשם מעילות, אשם תלוי, אשם גזילות) המחייבים הבאת קרבן אשם, איל בשווי שני שקלים, אך לא מפורט שם סדר ההקרבה. סדר ההקרבה מבואר בפרשתנו, וכפי שאנו למדים מדברי רש"י בפסוק ג' על הקרבת החלבים: "ואת כל חלבו וגו' - עד כאן לא נתפרשו אימורין [חלבים] באשם, לכך הוצרך לפרשם כאן, אבל חטאת כבר נתפרשו בה בפרשת ויקרא".

נאמר בפסוק א: "וְזֹאת תֹּרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא"

כפי שכבר למדנו העולה החטאת והאשם הם קודשי קודשים ועל כן

דיניהם הם:

- א. שחיתתם בצפון.
- ב. אכילתם יום ולילה.
- ג. אכילתם על ידי זכרי כהונה.
- ד. אכילתם בעזרה.

נאמר **בפסוק ב**: "במקום אשר ישחטו את העלה ישחטו את האשם ואת דמו יזרק על המזבח סביב"

מקום שחיתת האשם הוא בצפון העזרה כדין שחיתת העולה. גם כאן נעלה את השאלה מדוע לא קיצרה התורה וכתבה ששחיתת האשם בצפון העזרה במקום לכתוב שהוא במקום שחיתת העולה, נזכיר את שאמרנו לגבי קרבן החטאת בפרק הקודם, ונוסיף את דברי האלשיך, וכה דבריו:

"שהעולה היא רמו אל אשר הוא משולל עוון, והאשם שגול ונשבע על שקר והודה... חטא בודון ושב ממנו... ולא עוד שהוא למעלה [למקריב האשם מעלה ממקריב העולה] כי במקום שבעלי תשובה עומדין, אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד... מאשר הוריד דמעות על חטאתו ועוונתו... הוא שב ומתקן כמקריב עצמו בעצם... ויעשה בריה חדשה... שמכיר בעליו אשר אשם לה".

לאור דבריו נדבר על שני דברים:

- א. התשובה הגמורה שעושה החוטא בכל לבו.
- ב. מידת טובו של ה' שמקבל את קרבנו של החוטא ברצון, על אף שחטא במזיד ונשבע לשקר בבית דין.

נאמר **בפסוק ה**: "והקטיר אתם הכהן המזבח..."

נסביר שכוונת הפסוק "והקטיר אתם" היא שהכהן מקטיר את האימורים.

לאור דברי האלשיך נוכל לספר על דברי החיזוק שאומר הכהן למקריב, שה' יקבל קרבנו באהבה וברצון על אף החטא החמור, וזאת

בזכות תשובתו הכנה. הכהן מעודד את החוטא השב מחטאו ומתפלל על כפרת עוונו, וכפי שכתב בעל **מאור ושמש** בפרשת שמיני:

"...כי כהני ה' בבא אדם לפניהם לכפר על נפשו יראו ראשונה להכניע לב החוטא עדי ישוב ככל לב טרם יקרבו הקרבן, ורמוז ללויים המדברים בשיר לעורר בקול נעים עדי נשבר לב החוטא בקרבן, אז נרצה לו לכפר עליו".

נאמר **בפסוק** ו: "כָּל זָכָר בְּכֹהֲנִים יֹאכְלוּ בְּמִקּוֹם קָדוֹשׁ יֹאכֵל קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא"

כל הכהנים הזכרים רשאים לאכול מבשר האשם, אך אכילתו היא רק בעזרה, שכן קרבן אשם מוגדר "קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים".

נאמר **בפסוק** ז: "בַּחֲטָאתָ פְּאֵשׁ תֹּרֶה אֶחַת לָהֶם..."

בפסוק זה מלמדתנו התורה שעל אף שסיבת הבאת החטאת והאשם שונה, השלבים והעבודות בשניהם שווים.

עור העולה לכהני המשמר

נאמר **בפסוק** ח: "וְהִכְהִין הַמִּקְרִיב אֶת עֹלֹת אִישׁ עֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִפְהֵן לוֹ יִהְיֶה"

בקרבתו בהמה, לאחר זריקת הדם ושפיכת השיריים מפשיטים את עור הקרבן ולעור זה כבר אין קדושת קרבן. בקרבנות "קודשי קודשים" העור ניתן לכהנים במתנה, ולמרות שהתורה מציינת כאן רק את עור העולה למעשה דין זה נכון בכל קודשי קודשים: עולה, חטאת ואשם.

על אף שפסוק זה נאמר בלשון יחיד: "וְהִכְהִין הַמִּקְרִיב... לִפְהֵן לוֹ יִהְיֶה", הכוונה היא לכל הכהנים הראויים לכפר, והם כל כהני המשמר ולא רק כהני בית האב, כלשון **החזקוני**: "לכל בני המשמר קורוהו בהן". הפסוק נאמר בלשון יחיד שכן הוא בא למעט את אותם הכהנים הטמאים שאינם ראויים לעבודה, וכלשון **רש"י**: "... פרט למבול יום ומחוסר כפורים ואונן".

שיירי המנחה לכהני בית אב

נאמר בפסוקים ט-י: "וְכֹל מִנְחָה אֲשֶׁר תֹּאֲפֶה בְּתַנּוּר וְכֹל נַעֲשֶׂה בַמִּרְחֶשֶׁת וְעַל מִחְבֵּת לִפְנֵי הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לֹא תִהְיֶה. וְכֹל מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְחִרְבָּה לְכֹל פְּנֵי אֲהָרֵן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו"

פסוק זה מדבר על כלל המנחות. אחר שלמדנו על חלקם של הכהנים בקרבנות מן החי, מלמדת התורה גם על חלקם במנחות, וכפי שכתב הרמב"ן: "ואחר שאמר שיהיו לכהנים בשכר עבודתם, חזר וביאר 'וכל מנחה בלוּלָה בשמן וחרבה', שהוא כלל המנחות, לכל בני אהרון המקריבים הנזכרים תהיה איש כאחיו...".

בכל המנחות שיש בהן קמיצה ושייריהן לכהנים, מחלקים את השיירים בין כל כהני בית האב. כל הכהנים שהיו ראויים להקריב בשעת הקמיצה וההקרבה מקבלים חלק שווה במנחה.

לסיכום תורת האשם, נוכל להביא כאן את שלבי הקרבת האשם, כפי שמובאים בעמוד 69.

תורת השלמים (פסוקים יא-לו)

ישנם שני סוגים עיקריים של שלמים: א. שלמי תודה. ב. שלמים הבאים בנדר ובנדבה.

הפרשיה שלפנינו מתחלקת לשלושה חלקים: חלקה הראשון (פסוקים יא-טו) עוסק בשלמי תודה, חלקה השני (פסוקים טז-יח) עוסק בשלמים הבאים בנדר ונדבה וחלקה השלישי (בפסוקים יט-כא) עוסק בדין קרבן שלמים שנטמא.

שלמי תודה נזכרים לראשונה בפרשתנו, שכן קרבן השלמים שנזכר בפרשת ויקרא הוא שלמים הבאים בנדר או בנדבה.

שלמי תודה (פסוקים יא-טו)

נאמר בפסוק יב: "אם על תודה יקריבנו..."

כתב רש"י:

"אם על דבר הודאה על נם שנעשה לו, כגון יורדי הים והולכי מדבריות, וחבושי בית האסורים וחולה שנתרפא שהם צריכין להודות, שכתוב בהן: 'יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם. ויזבחו זבחי תודה' (תהלים קו, כא-כב), אם על אחת מאלה נדר שלמים הללו".

לאור דבריו נאמר שקרבן שלמי תודה בא במקרה שאדם היה בסכנת חיים וניצל ממנה. נפרט את ארבעת מקרי ההצלה שמביא רש"י:

- א. יורדי הים שעלו ליבשה.
- ב. הולכי מדבריות שהגיעו למקום ישוב.
- ג. חולה שנתרפא.
- ד. חבוש בבית האסורים שנשתחרר מכלאו.

המקור לארבעת המקרים הללו הוא **במזמור קז בספר תהלים**, שם נזכרים ארבעה אלו, ונאמר אודותם "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם. ויזבחו זבחי תודה" (פסוקים כא-כב). נתבונן בפסוקי המזמור וננסה לזהות יחד עם הילדים את ארבעת המקרים השונים:

- **הולכי מדברות** (פסוקים א-ח): "...תעו במדבר בישימון דרך עיר מושב לא מצאו. רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף. ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילם. ויודריכם בדרך ישרה ללכת אל עיר מושב. יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם".

- **אסירים** (פסוקים ט-טו): "...ישבי חשך וצלמות אסירי עני וברזל... ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יושיעם. יוציאם מחשך וצלמות ומוסרותיהם ינתקו. יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם".

- **חולים** (פסוקים טז-כב): "...אולים מדרך פשעם ומעונותיהם יתענו. כל אכל תתעב נפשם ויגיעו עד שערי מות. ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יושיעם. ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם. יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם. ויזבחו זבחי תודה ויספרו מעשיו ברנה".

- **יורדי הים** (פסוקים כג-לב): "יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים. המה ראו מעשי ה' ונפלאותיו במצולה. ויאמר ויעמד רוח סערה ותרומם גליו. יעלו שמים ירדו תהומות נפשם ברעה תתמוגג. יחוגו וינועו כשכור וכל חכמתם תתבלע. ויצעקו אל ה' בצר להם וממצוקותיהם יוציאם. יקם סערה לדממה ויחשו גליהם. וישמחו כי ישתקו וינחם אל מחוז חפצם. יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם. וירממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו".

בכל אחד מהמקרים נציין:

- א. את השמחה על ההצלה: "וישמחו כי ישתקו" (פסוק ל).
- ב. את ההודיה לה': "יודו לה' חסדו", פסוק המופיע ארבע פעמים.
- ג. את הבאת הקרבן: "ויזבחו זבחי תודה" (פסוק כב).

ד. את סיפור הנס לאחרים: "ויספרו מעשיו ברנה" (פסוק כב),
"וירממוהו בקהל עם ובמושב זקנים והללוהו" (פסוק לב).

בהמשך הפסוק נאמר: "והקריב על זבח התודה חלות מצות פלולת
בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן וסלת מרפכת חלת פלולת בשמן"

לקרבן תודה מביאים, מלבד בהמה (שכאמור בפרשת ויקרא מותר
להביאה צאן או בקר, זכר או נקבה), גם שלושה סוגים של לחמי מצה:
א. עשר חלות - חלות עגולות ועבות שבצקן לא החמיץ, ולפני הלישה
בללו את הסולת בשמן.

ב. עשרה רקיקין - מצות דקות שבצקן לא החמיץ, ולאחר אפייתן
משחו אותן בשמן.

ג. עשר חלות רבוכה - חלות מצות, שלאחר לישתן במים חטו אותן
במים רותחים, ולאחר אפייתן טיגנו אותן במחבת עם שמן.

נאמר בפסוק יג: "על חלת לחם חמץ יקריב קרבנו..."

מלבד לחמי המצה מביא בעל הקרבן גם עשרה לחמי חמץ העשויים
מסולת ומים בלבד, בלא שמן.

נאמר לילדים שבהמת התודה היא עיקר הקרבן ויחד עמה מביא
לחמי מצה ולחמי חמץ. נציין שלחמי תודה אינם נחשבים כמנחה ועל
כן אינם נאפים במשכן, ורק כשמביאים אותם למשכן אז מקדישים
אותם לקרבן, וקדושתם - קודשים קלים (לעומת מנחה שהיא קודש
קודשים).

נאמר בפסוק יד: "והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לה' לפניהם..."

לאחר זריקת דם קרבן (בהמת) השלמים ושפיכת השיריים, מפריש
הכהן מסל הלחמים חלה אחת, רקיק אחד, מורבכת אחת ולחם חמץ
אחד. לחמים אלו ויחד עם החזה והשוק כפי שנראה בהמשך) מתחלקים
לכהני בית-האב של אותו היום (ולמרות שנאמר: "לכהן הזורק את דם
השלמים לו יהיה" הכוונה לכל כהני בית האב, כפי שכתבנו בפסוק ח).

נדבר על השמחה של מביא הקרבן בהביאו מתנות אלו לכהן המקריב ולשאר כהני בית האב. בנתינה זו הוא נהיה שותף לכהן, לתורתו, לעבודתו לפני ה' ולשליחות כפרתו על ישראל, כפי שכתב מרן הראי"ה קוק בעולת ראיה (א עמוד שנ):

"הנותן מתנות כהונה, צריך שיחוש ברגש חי וקדוש, שלא רק נותן ומשפיע הוא, כי אם מושפע ונעזר ומקבל טובה גדולה, בהיותו משתתף עם מעמידי תורה ועבודת ה' בפעולותיהם הרוחניות שהן אורו של עולם".

דברים דומים כתב מרן הראי"ה קוק בספר אורות (אורות התחיה, עמודים נז-נט):

"ומאשרים אנו לתת לכהנים, לאנשי הרוח, את תרומתם בשמחה, ויחד עם התרומה גם אנחנו מתרוממים ועולים אל אותו הגובה הרוחני שאנשי קודש אלו מתעלים, וגם נפשנו נהיית רוויה ממגד שמים".

בלימוד זה נפגיש את הילדים עם יחס הכבוד הראוי לכהנים המקדישים את חייהם למען ישראל ומכוחם אנחנו מתעלים, ועל כן נתינה להם היא זכות לנו והיא אף מרוממת את הנותן.

נאמר בפסוק טו: "וּבֶשֶׂר זָבַח תּוֹדַת שְׁלָמִי בַיּוֹם קָרְבָּנוּ יֹאכֵל לֹא יִנְיַח מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר" **מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר**

בשר קרבן התודה יכול להיאכל ביום ההקרבה ובלילה שלאחריו (חכמים עשו סייג ואמרו שלא יאכל עד הבוקר של אותו לילה אלא עד חצות הלילה). בכך שונה קרבן תודה משאר השלמים, שאכילתם שני ימים ולילה שביניהם.

וכך כתב האברבנאל:

"למה הכדיל השם שלמי תודה להיותם נאכלים ליום ולילה ושאר השלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד כמו שמבואר בפרשה [בפסוק הבא]? כי הנה היה זה כדי לפרסם הנם, וזה שהבעל שלמי תודה כשהוא רואה ששלמיו אינם נאכלים אלא ליום ולילה עד חצות, הוא מזמין על שלמי תורתו [את] אחיו ואוחביו ומיודעיו לאכול ולשמוח עמו, וישאלו זה את זה על מה היה תורתו? והוא יגיד להם הניסים והנפלאות שעשה עמו ה' וירוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו...".

ולפני כן כתב:

"ואפשר לומר עוד שהיו שלמי תודה באים עם לחם רב כדי שבעל השלמים כשהוא מקדיש [מזמין] קרואיו, לא יחסר לחמו... ולכן ציוה להביא עם השלמים לחם רב מספיק לכל בשר שלמי התודה".

לאור דברים אלו נסביר לילדים שהתורה צמצמה את זמן אכילת שלמי התודה ליום ולילה, כדי שבעל הקרבן, מתוך שלא יוכל בזמן כה קצר לאכול את בשר השלמים לבדו, יזמין את רעיו וחבריו, וכך יתפרסם הנס ברבים. לכן גם ציוותה התורה להביא מספר רב של לחמים, בשביל שיוכל מביא הקרבן לכבד את כל הקרואים. נתאר בפני הילדים את סעודת המצוה הנחוגה ברוב עם, כאשר בעל הסעודה מספר על הניסים והטובות שעשה עמו ה', בים, במדבר, בבית האסורים, על מיטת חוליו או כל הצלה אחרת שהצילו ה'.

בלימוד זה נפגיש את הילדים עם המצוה הגדולה שבהודאה לה' ומעלת ההודאה בציבור.

שלמי נדר או נדבה (פסוקים טז-יח)

נאמר בפסוק טז: "וְאִם נִדְרָא אוֹ נִדְבָה זָבַח קִרְבָּנוּ בַּיּוֹם הַקָּרִיבוּ אֶת זִבְחוֹ יֶאֱכַל וּמִמֶּחֶרֶת...".

כתב רש"י: "וְאִם נִדְרָא אוֹ נִדְבָה - שְׁלֵא הֵבִיֵא עַל הוֹדָאָה שֶׁל נֶם". שלמים אלו באים ב'נדר' או ב'נדבה', כלומר שאדם החליט מנדבת וטוב לבו להביא קרבן ולא בעקבות נס. ההבדל בין נדר או נדבה הוא בלשון שבה התחייב להביא קרבן שלמים, ובחיוב שחל על האדם: נדר: האומר "הרי עלי שלמים". כיון שאדם חייב את עצמו: "עלי", אם הבהמה מתה או שאבדה עליו לקיים את התחייבותו ולהביא בהמה אחרת לקרבן.

נדבה: האומר "הרי (בהמה) זו לשלמים". כיון שהחיוב הוא על בהמה מסויימת, אם הבהמה מתה או שאבדה, הרי הוא פטור מלהביא בהמה אחרת.

הכהנים מברכים את מביא השלמים, כדברי הכלי יקר: "שֵׂרָאוּי שִׁיבְרֻכּוּהוּ וַיֹּאמְרוּ: יְהִי רִצּוֹן שְׁבַל קִרְבְּנוֹתָיו שִׁיבִיא לָהּ יְהִי מִזְבַּח שְׁלָמִיו, לֹא חַטָּאוֹת וְאֲשָׁמוֹת וְעוֹלוֹת".

בשר השלמים נאכל ל'שני ימים ולילה אחד'. כלומר ביום ההקרבה, בלילה שלאחריו, וביום שלאחר מכן עד שקיעת החמה. עם זאת לכתחילה יש להשתדל לסיים את אכילת בשר השלמים ביום הראשון ובלילה שלאחריו, כפי שאמרו חכמים בתורת כהנים: "מִצְוָה לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ בַיּוֹם הָרִאשׁוֹן".

נחזור ונזכיר, כפי שכבר הזכרנו בפרשת ויקרא, שמטרות קרבן זה שלוש:

- א. הודיה על טובות ה' עמנו.
- ב. שלום בית במשפחה על ידי עליה לירושלים ואכילה משותפת של האדם עם אשתו ובני ביתו.
- ג. עשיית חסד עם העניים על ידי כיבודם בבשר הקודש.

ניתן לתאר משפחה עולה לירושלים ושמחה באכילת הקרבן יחד עם אורחיה העניים והאביונים.

דין נותר

”וְהִנּוֹתָר מִמֶּנּוּ יֹאכַל”

אם נותר מבשר השלמים לאחר היום הראשון - מותר עדיין לאכול ביום השני, שכן בשר שלמים מותר באכילה ל'שני ימים ולילה'.

נאמר בפסוק יז: ”וְהִנּוֹתָר מִבֶּשֶׂר הַזֶּבֶחַ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּאֵשׁ יִשָּׂרֶף”

כתב ספר החינוך (מצוה קמג):

”לפי שזמנו כל בשר להפסד בשהיה ולבוא לידי סרחון, ועל כן להגדלת דבר הקרבן... נצטוונו לשרפו מיד ולבערו מן העולם, לבל יקוץ אדם בו ובריחו”.

לאור דבריו נסביר שטעם מצוות שריפת הנותר, הוא משום כבודו של קרבן ה', שלא ירקוב הנותר ויסריח ויגרום לבני אדם למאוס בקרבנות. ניתן להוסיף ולומר שהתורה ציותה לשורפו כדי לזרז את האדם באכילתו לבל יתעצל.

דין פיגול

נאמר בפסוק יח: ”וְאִם הָאָכַל יֹאכַל מִבֶּשֶׂר זֶבַח שְׁלָמִיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצֶה הַמִּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יִחָשֵׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה...”

לפי פשוטו של מקרא מדובר כאן על אכילת בשר שלמים לאחר הזמן, כלומר אכילת 'נותר'. אולם חכמינו ז"ל מבארים שפסוק זה מדבר על מחשבת 'פיגול', כלומר שמקריב הקרבן חשב בזמן הקרבתו לאכול מבשר זבח השלמים ביום השלישי, כלומר לאכול מהקרבן לאחר זמנו,

ולכן הקרבן פסול מיד. (ראוי לציין שהפסוק מזכיר רק מחשבת פיגול באכילת הקרבן חוץ לזמנו אבל מחשבת פיגול היא גם במקרה שחשב להקטיר את האימורים חוץ לזמנם - שזמנם ביום ובלילה שלאחריו, או לזרוק את הדם על המזבח חוץ לזמנו - שזמנו עד השקיעה).

בגמרא (זבחים כט עמוד א) מובאים שלושה טעמים המבארים מדוע לא ניתן להסביר את פסוקנו כפשוטו:

- א. לא יתכן שקרבן שנזרק דמו בהכשר יפסל בשל אכילת בשרו לאחר זמנו, שכן הדבר היחיד המעכב בקרבן הוא זריקת דמו, אולם ההקטרה והאכילה אינן מעכבות וממילא אינן פוסלות.
- ב. מהמילים "הַמְקַרֵּב אֹתוֹ" משמע שהפסול אינו באכילה אלא באחד משלבי ההקרבה (שחיטה, קבלה, הולכה או זריקה).
- ג. מהמילים "לֹא יִחְשָׁב" משמע שהעבירה נעשתה במחשבה.

על אף שבדרך כלל אנו מסבירים לילדים פסוק כפשוטו, כאן נסביר את הפסוק כפי שהסבירו חכמינו ז"ל, וכפי שהסביר רש"י: "במחשב בשחיטה [בחושב בזמן השחיטה, והוא הדין בזמן קבלת הדם הולכתו למזבח וזריקתו על קרנות המזבח סביב] לאכלו בשלישי הכתוב מדבר". כך גם פסק הרמב"ם בהלכות פסולי המוקדשין (יג, ב-ג):

"מפי השמועה למדו שזה שנאמר בתורה: 'ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו', אינו מדבר אלא במחשב בשעת הקרבה שיאכל ממנו השלישי... אבל קרבן שלא נפסדה מחשבתו, אלא נזרק דמו על המזבח כהלכתו... והקרבן כבר נרצה וכפר... כיון שהניע הדם למזבח כהלכתו, נתכפרו הבעלים ונרצה הקרבן".

בלימוד פסוק זה על פי דרשת חכמינו ז"ל נפגיש את הילדים עם כוחה של תורה שבעל פה שבמקרים מסוימים יכולה לפרש פסוק לפי המסורת, מפי השמועה שעברה מדור לדור עד משה רבנו ששמע מפי הגבורה.

נדבר על מסר נוסף חשוב של מעלת הקרבן וחשיבות עבודת המשכן, שאדם צריך לרכז את כל מחשבתו בזמן הקרבת הקרבן כעבד המשרת לפני המלך המשתדל בכל כוחו ומחשבתו לעבוד את אדונו, ומכאן ערך וחשיבות מחשבתו של האדם, עד כדי פסילתו את הקרבן באם חשב מחשבת פסול.

איסור טומאה בקודשים (פסוקים יט-כא)

איסור הטומאה בקודשים מתחלק לשניים:

- א. איסור אכילת קרבן שנטמא.
- ב. איסור אכילת קרבן כשהאדם טמא.

איסור אכילת קודשים טמאים

נאמר בפסוק יט: "וְהַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר יִגַע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכַל בְּאֵשׁ יִשְׂרָאֵל..."
קרבן שנטמא מכל דרגת טומאה שהיא, אסור לאכלו והוא טעון שריפה.

"וְהַבֶּשֶׂר כֹּל טָהוֹר יֵאָכַל בְּשָׂר"

סוף הפסוק עובר לנושא אחר ומלמדנו שלכל יהודי טהור מותר לאכול מבשר השלמים. נסביר שאמנם בשר השלמים שייך למביא הקרבן, אך לענין אכילה - כל יהודי טהור מותר באכילתו, כמו שכתב רש"י: "יכול לא יאכלו שלמים אלא הבעלים? לכך נאמר: 'כל טהור יאכל בשר'".

ניתן להזכיר בהקשר זה את האמור בספר הושע (ו, ו): "כִּי חֶסֶד חִפְצָתִי וְלֹא זָבַח", שמטרת השלמים היא גם עשיית חסד עם בני אדם, חסד הבא לידי ביטוי גם באכילת השלמים עם אנשי ביתו, עם אוהביו ורעיו ועם עניי עמו.

איסור אכילת קודשים בטומאה

נאמר בפסוק כ: "וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל בְּשֶׁר מִזְבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְטִמְאַתּוּ עָלָיו וְנִכְרְתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מֵעַמִּי"ה"

אדם טמא שאכל מזבח השלמים - עונשו כרת, אולם אדם טהור שאכל קרבן טמא - חייב מלקות ולא כרת, כמבואר ברש"י: "בטומאת הגוף הכתוב מדבר, אבל טהור שאכל את הטמא אינו ענוש כרת". נסביר שעונש כרת הוא קיצור ימיו של החוטא, בידי שמים. (ועיין בדברי הרב קהתי בפתיחה למסכת כריתות).

נאמר בפסוק כא: "וְנֶפֶשׁ בִּי תִגַּע בְּכָל טָמֵא בְטִמְאַת אָדָם אוּ בְבִהְמָה טָמְאָה..."

הפסוק הקודם דיבר על טמא שנטמא מטומאה היוצאת מגוף אדם, כמו: זב או מצורע. פסוק זה מדבר על טומאות הבאות מבחוץ, כמו: הנוגע במת, בנבלה וכדו', כפי שכתב האבן עזרא. בטעם איסור זה כתב ספר החינוך (מצוה קמה): "שנצטוינו להגדיל עניני הקרבן בכל ענין, ובודאי ממעלתו שלא לאכלו כי אם בטהרה ובגוף נקי".

בלימוד זה נפגיש את הילדים עם יחס הכבוד והזהירות הראויים לקרבן ה' בהיותו קדוש.

איסור חלב ודם (פסוקים כב-כז)

נאמר בפסוק כג: "דִּבַּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעִז לֹא תֹאכְלוּ"

החלב שבגוף הבהמה אסור באכילה. החלב הוא סוג שומן שנמצא במקומות שונים בגוף הבהמה: על הקרב (איברי העיכול), על הכליות ועל הכסלים (במתני הבהמה, משני צידי השדרה).

איסור אכילת חלב הוא רק בבהמות הטהורות (בקר וצאן), אבל חלב של חיות טהורות, כמו: אֵיל וצבי, וכן חלב העופות והדגים הטהורים - מותר באכילה.

בעל ספר החינוך (מצוה קמז) מביא טעם לאיסור אכילת חלב וזה לשונו: "...וידוע הדבר ומפורסם בין בני אדם כי לפי המאכלים יתפעל הגוף בבריאות או בחולי... ועל כן היה מחסדי האל הגדולים עלינו אנחנו עמו, אשר בחר להרחיק ממנו כל מאכל מזיק אל הגוף... וידוע כי החלב דבק ומוליד ליחות רעות".

על פי דבריו נאמר לילדים שהקדוש ברוך הוא שבחר בנו ואוהב אותנו, דואג לנו שנהיה בריאים, ועל כן אסר לנו לאכול מאכלים מזיקים, ומשום כך אסור לנו לאכול חלב, שהוא מזיק באכילתו, וזהו חסד ה' עלינו.

נאמר בפסוק כד: "וְחֵלֶב נְבִלָה וְחֵלֶב טְרָפָה יַעֲשֶׂה לְכֹל מְלֹאכָה..."

פסוק זה מלמדנו שחלב הנמצא בנבלת בהמה טהורה, כמו פרה שמתה, או שנמצא בבהמה טהורה שנשחטה כדין והתברר לאחר השחיטה שהיא טריפה וכגון שנמצא נקב בריאות וכדו', ואף על פי שנבלה וטרפה אסורים באכילה מ"מ אין בחלב זה איסור הנאה ומותר להשתמש בו להסקה או לתת אותו לכלבים.

נאמר בפסוק כה: "כִּי כֹל אֵיֵל חֵלֶב מִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיב מִמֶּנָּה אִשָּׁה לַה' וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הָאֲכֵלָת מַעֲמִיָּה"

אין הכוונה שרק החלב של הקרבנות נאסר באכילה, אלא כל הבהמות שמינן קרב לקרבן (הבקר והצאן) - חלבן נאסר, כמבואר ברמב"ן.

מפסוק זה עולה שטעם איסור אכילת חלב הוא מפני היותו חלק של גבוה: החלבים הם חלקי הבהמה הקרבים על מזבח ה' ולכן אין זה כבוד שאדם יאכל מהם. טעם זה מסביר גם את החילוק שבין איסור אכילת חלב בהמות טהורות לבין חיות טהורות שחלבן מותר באכילה, לפי שאינן קרבות למזבח.

נאמר בפסוק כו: "וְכָל דָּם לֹא תֹאכְלוּ כֹּל מוֹשְׁבֵי תֵיכֶם לְעוֹף וְלַבְּהֵמָה"

דם בעלי חיים נאסר באכילה. טעם האיסור מבואר בפרק י"ז (פסוקים יא-יב): "כִּי נֶפֶשׁ הַבֶּשֶׂר בַּדָּם הוּא וְאֲנִי נֹתְתִיו לָכֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל נַפְשֵׁי תֵיכֶם... עַל כֵּן אֶמְרָתִי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל נֶפֶשׁ מִכֶּם לֹא תֹאכַל דָּם".

נסביר שהדם מכפר על מביא הקרבן לכן הוא נחשב כחלק גבוה ואסור לאכול ממנו. נזכיר שגם דם חיה אסור למרות שאינה קריבה למזבח, ורק דם דגים וחגבים מותר (רש"י).

הנפת חזה ושוק של שלמים ונתינתם לכהן (פסוקים כח-לו)

נאמר בפסוק כט: "דִּבַּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמִּקְרִיב אֶת זֶבַח שְׁלָמֹיו לֵה' יָבִיא אֶת קֶרְבָּנוֹ לֵה' מִזְבַּח שְׁלָמֹיו"

על חלקו הראשון של סדר הקרבת השלמים למדנו כבר בפרשת ויקרא (פרק ג), שם נזכרו השחיטה, הקבלה, ההולכה, הזריקה וההקטרה. בפסוק ט"ז בפרקנו למדנו מהם דיני אכילת בשר השלמים, וכאן אנו למדים על דיני תנופת החזה והשוק ומצוות נתינתם לכהן. שונה קרבן שלמים מן הקרבנות האחרים: זהו הקרבן היחיד בו ישנה חלוקה לכל - האימורים עולים למזבח, החזה והשוק ניתנים לכהנים, והשאר נאכל לבעלים, בעוד בקרבנות האחרים: קרבן עולה - עולה כולו למזבח, בחטאת, באשם ובבכור - האימורים עולים למזבח והשאר נאכל רק לכהנים, במעשר בהמה ובקרבן פסח - האימורים עולים למזבח והשאר נאכל לבעלים, ואין מצוות נתינה לכהנים.

נאמר בפסוק ל: "יָדְיוֹ תְּבִיאֶינָה אֶת אֲשֵׁי ה' אֶת הַחֶלֶב עַל הַחֶזֶה וְיָבִיאוּ אֶת הַחֶזֶה לְהִנִּיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי ה'"

על אף שמוזכרים בפסוק רק החלב והחזה, למדונו חכמינו ז"ל מהאמור להלן (בפסוק לד): "כִּי אֵת חֶזֶה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה", שיש

להניף גם את השוק, וכפי שנאמר **במשנה במנחות** (פרק ה משנה ו): "אלו מעונות תנופה... ואימורי שלמי יחיד וחזה ושוק שלהן".
נסביר, על פי הרמב"ן, שהתורה הפרידה בין החזה לשוק בפסוקים, כדי ללמדנו שאם נטמא אחד מהם יש להניף את השני לבדו.
סדר אחיזת חלקי הבהמה בזמן ההנפה מובא **ברש"י**, וזו לשונו: "שתהא יד הבעלים מלמעלה, והחלב והחזות נתונים בה ויד כהן מלמטה [תחת ידי הבעלים] ומניפן".
נציין שגם את ארבעת הלחמים הניתנים לכהנים בשלמי תודה מניפים עם החלב והחזה והשוק.
וכך היא ההנפה (**רמב"ם** הלכות מעשה הקרבנות ט, ז): "וכיצד הוא מניף? מוליך ומביא [לארבע רוחות] מעלה ומוריד".
טעם המצוה מבואר **באברבנאל**:

"ומפני זה ידיו של מקריב תביאנה את אשי ה', שהם החלב על החזה, להניף אותם תנופה לפני ה', להורות שאליו נקרב הכל... שהוא יתברך משגיח לתת לאיש כדרכיו".

כלומר התנופה לארבע רוחות השמים באה להורות שארבע רוחות השמים הם לה', והעלאה וההורדה באים להורות שהשמים והארץ לה' וועל כן לפני שהבעלים לוקח לעצמו את חלקי הקרבן הוא נותן את האימורים לה' והחזה והשוק למשרתיו, ומתוך שהכל שייך לו, הוא משגיח על הכל וגומל לכל אדם לפי מעשיו.
על פעולת התנופה בה שותף הבעלים כתב **האלשיך**:

"אך על ידי כל מעשה הקרבן [המביא לתשובה] ומחשבת כוונתו אשר כתבנו, מצטרפת ידו [של מביא הקרבן] עם יד הכהן המקריב, שלוחו של מקום, ומתקדש הלב... ויכניעו לפניו".

כלומר על ידי הקרבת הקרבן והנפתו יד ביד עם הכהן מתקדש ליבו של מביא הקרבן והוא נכנע לפני ה'. נוסף שבנתינת יד הכהן תחת יד הבעלים ישנו גילוי של חיבה המקרין על המקריב יראת שמים ואהבת ה'.

נאמר בפסוקים לא-לג: "והקטיר הפהן את החלב המזבחה והיה החזה לאהרן ולבניו. ואת שוק הימין תתנו תרומה לפהן מזבחי שלמים. המקריב את דם השלמים ואת החלב מפני אהרן לו תהיה שוק הימין למנה"

הכהן מקטיר את אימורי השלמים על גבי המזבח. נאמר לילדים שכל כהן באותו בית אב שיכול לזרוק את הדם ולהקטיר את האימורים יש לו זכות לקבל חלק שווה בחזה ובשוק.
אחר נביא את דברי האברבנאל:

"ולכן אמר... יביא את קרבנו לה', רוצה לומר... המקריב... לא יחשוב בלבו שיביא דבר מהם לכהן מפני החזה והשוק אשר יאכל מהם... אבל המקריב... יגמור בלבו שכל קרבנו הוא נגש אל האלקים, ושהוא יתברך מעל שולחנו נותן אל הכהנים משרתיו עושי רצונו מה שיאכלו... כי הנה הקדוש ברוך הוא לקח החזה והשוק ההוא לעצמו מהם, והוא ברחמיו וברוב חסדיו נתנם לפרנסת הכהנים."

לאור דבריו נדגיש בפני הילדים שמתנת המקריב לכהנים אינה דומה למתן צדקה לעני. נתינת החזה והשוק לכהן היא בעצם מתנת המקריב לה', אלא שה' ציוה להעלות מתנה זו על שולחנו של משרתיו הכהנים. דברים דומים כתב האלשיך: "שהוא יתברך נותנו ממזבחו... כמזמין קרואיו".

נאמר בפסוק לה: "זאת משחת אהרן ומשחת בניו מאשי ה' ביום הקריב אתם לכהן לה"

דין זה, שהכהנים מקבלים את החזה והשוק, מלמד על גדולתם וחשיבותם של הכהנים, וכדברי רש"י בספר במדבר (וי, ת): "לך נתתם למשחה - לגדולה".

השלבים של שלמי תודה ונדר ונדבה הם אותם השלבים כפי שכתבנו בסוף פרק ג', אלא שבשלמי תודה מכינים ארבע סוגי לחמים, עשרה

מכל סוג: ארבעה ניתנים לתנופה ואכילת כהנים והשאר נאכלים על ידי הבעלים.

סיום פרשיות הקרבנות

נאמר בפסוק לז: "זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלוואים ולזבח השלמים"
בזה נסתיימו דיני הקרבנות שבפרשתנו.

נאמר בפסוק לח: "אשר צוה ה' את משה בְּהַר סיני..."

נשאל: הרי ה' צוה את משה על הקרבנות במשכן (באהל מועד), כמפורש בתחילת פרשת ויקרא?

על שאלה זו השיב הרמב"ן שתי תשובות:

א. אכן ה' צוה על קרבנות אלו באהל מועד, ומה שנאמר כאן "בהר סיני", זה מפני שהמשכן עמד לפני הר סיני, ובלשונו: "ויתכן כי טעם בהר סיני, במקום הזה לפני הר סיני, והוא באוהל מועד".

ב. אכן ה' צוה על קרבנות אלו בהיות משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה, אלא שלאחר מכן חזר ה' ולימדו באהל מועד, ובלשונו: "על דרך רבותינו, כי כל המצוות נאמרו למשה בהר סיני כללותיהן ופרטיהן ודקדוקיהן, ונשנו מהן באוהל מועד".

לסיכום, ראה טבלת השוואה בין השלבים השונים בהקרבת הקרבנות לסוגיהם בסוף החוברת, בעמוד 70.

המסרים העולים מפרק ז

תורת האשם:

טוב ה' ומעלת התשובה - קרבן אשם מכפר על שבועת שקר בבית דין, אפילו שנעשתה במזיד.

תורת השלמים – שלמי תודה:

1. הודיה לה' - מביא התודה מודה לה' על הצלתו.
2. הודיה ברבים - יש להביא עם קרבן תודה, ארבעים חלות. זמן אכילת הקרבן קצר כדי שהבעלים יזמינו אנשים רבים לסעודה ויתפרסם הנס בקהל רב.
3. גזירת ה' - איננו מבינים מדוע חלק מחלות תודה באות חמץ בניגוד לכל המנחות. אנו מקבלים את דיני ה' על אף שאיננו מבינים טעמים.
4. מעלת הכהונה - המעניק לכהן מחלות התודה זוכה להיות שותף למלמדי התורה ועובדי ה'.

תורת השלמים – שלמים הבאים בנדר או נדבה:

1. מעלת קרבן שלמים - זהו קרבן נדבה שאינו בא על חטא. המביאו מקבל ברכה מן הכהנים, שתמיד יהיו קרבנותיו נדבה.
2. זריזות במצוה - מצוה להזדרז ולאכול מן השלמים ביום הראשון, על אף שאפשר לאכול מבשרם גם ביום השני.
3. זהירות בכבוד הקרבן - יש לשרוף את בשר השלמים שנותר מיד כשנגמר זמן אכילתו משום כבודו של קרבן ה', כדי שלא יסריח.

4. מסורת תורה שבעל פה - יש לפרש את המילים: "ואם האכל יאכל... ביום השלישי" (פסוק יח), לא כפשוטן, אלא על פי מסורת חכמינו ז"ל.

איסור טומאה בקודשים ואיסור חלב:

1. מעלת הקרבן והזהירות בו - א. נצטוונו שלא לאכול קרבנות בטומאה.
- ב. האוכל קרבן בטומאה חייב כרת.
- ג. אסור לאכול חלב מפני שקרב על המזבח.

הנפת חזה ושוק של שלמים:

1. השגחת ה' - הנפת החזה והשוק מורה על כך שארבע רוחות העולם, השמים והארץ הם לה' ושה' יודע ומשגיח על כל הנעשה בפינות עולמו, ונותן לאדם כפי מעשיו.
2. בזמן התנופה מתקדש ליבו של הבעלים - הבעלים נכנע לפני ה' מתוך הרגשת קרבה וחיבה לכהן המניח את ידיו תחת ידי הבעלים.
3. כבוד הכהן הוא כבוד ה' - יש לתת את החזה והשוק מתנה לכהנים.

פרק ח

בפרקנו שני נושאים עיקריים:

1. משיחת המשכן וכליו בשבעת ימי המילואים

2. הקרבת קרבנות המילואים

הקרבת פר החטאת

הקרבת איל העולה

הקרבת איל השלמים - איל המילואים

פתיחה לשבעת ימי המילואים

כשנה לאחר יציאת מצרים הגיע הרגע המיוחד בו היו ישראל ראויים להשראת שכינה דרך קבע במשכן ה'. לגילוי כבוד ה' במשכן ביום השמיני קדמה עבודה מרובה של בני ישראל, ובמיוחד של כהניהם. משה התאמץ בכל כוחו להשיג את הבנת הציוויים והפרטים של עשיית המשכן, בני ישראל תרמו בשמחה ובזריזות את כל החמרים לעשיית המשכן ועושי המלאכה עבדו בזריזות בדייקנות מתוך מורא וכבוד ראש בעשיית תבנית המשכן וכליו, בראשותם של בצלאל ואהליאב.

שבעה ימים רצופים - מכ"ג באדר ועד כ"ט באדר - נדרשו הכהנים להתכונן ולהתקדש לקראת קיום תפקידם לדורות עולם, כאשר משה שימש ככהן, ואהרן ובניו כבעלים המביאים את קרבנותיהם. ביום השמיני, ראש חודש ניסן, היתה ההקמה הסופית של המשכן ומאז החלו אהרן ובניו לשמש ככהנים.

סדר עבודות "שבעת ימי המילואים" נכתב בתורה בשני מקומות: בפרשת תצוה (שמות פרק כט), ובפרשתנו. בפרשת תצוה מופיע הציווי

"ורחצת", "ולקחת", "והקרבת", "ושחטת", ובפרשת צו מתואר המעשה ("וירחץ", "ויקרב", "וישחט").

אמנם כבר למדנו על סדר "שבעת ימי המילואים" בספר שמות, אך בפרשתנו מספר חידושים שנעמוד עליהם בלימוד הפסוקים.

מטרת העבודה בימים אלו – קבלת תפקיד הכהונה

בספר שמות (כט, א) נאמר: "וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לָהֶם לְקַדֵּשׁ אֹתָם לְכַהֵן לִי, וּבַהֲמִשָּׁךְ שֵׁם (בפסוק לה) נאמר: "וְעָשִׂיתָ לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו כֶּכָּה פְּכַל אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֹתְכֶם שִׁבְעַת יָמִים תִּמְלֵא יָדָם".

מפסוקים אלו אנו למדים שעבודת הקרבנות המוזכרת בפרק זה נועדה לקדש ולהכין את אהרן ובניו לתפקיד הכהונה. מילוי ידי הכהנים משמעותו חינוכם והכשרתם לעבודה, וכדברי רש"י בפסוק ט' שם: "ומלאות יד אהרן ויד בניו - במילוי ובפקודת הכהונה".

ועוד כתב רש"י (שמות כח, מא): "שכל מילוי ידים הוא [לשון] חנוך". והוסיף האברבנאל: "כי לא יתכן שיעתק האדם מתכונת מה לתכונה אחרת, ומהדיוט אל כהן עליון, אלא באמצעות פועל מהרשום שיעשה או שיעשו לו".

כלומר כדי להכשיר את אהרן ובניו להיות כהני ה', צריך לעשות פעולות מיוחדות שיכשירו אותם לתפקיד.

כבר בטבילה ובלבישת הבגדים מתחזקים אהרן ובניו בתחושה זו שהינם עבדים המשרתים לפני ה'. המשיחה על ראשיהם בשמן המשחה והקרבת הקרבנות, משרה עליהם רוח של גדולה והתעלות. פעולות אלו מחזקות אצל אהרן ובניו את יראת ה' ואהבתו, את אהבתם לכל אחד מבני ישראל, את היותם שלוחים של ישראל ואת רצונם לכפר עליהם.

כבר בתחילת הפרק נדבר על המטרה שלשמה באה עבודת "שבעת ימי המילואים". בכך נפגיש את הילדים עם מעמד הכהונה ומעלת הכהנים המשרתים לפני ה'.

עבודת משה רבנו בשבעת ימי המילואים

בספר שמות (כט, א) נאמר: "וְזֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לָהֶם לְקַדֵּשׁ אֹתָם לְבִיָּהוּ לִי".

כלומר משה נצטווה שכל העבודה בשבעת ימי המילואים תיעשה על ידו.

הסיבה לכך מבוארת בדברי האברבנאל שם:

"ולכן יהיו ימי המילואים... צריכים אהרן ובניו ללמוד מאדון הנביאים עבודת המקדש ומעשה הקרבנות, ומפני זה ציוה יתברך שבשבעת ימי המילואים יכהן משה רבינו, כדי שממנו יראו וכן יעשו אהרן ובניו אחר כך בעבודת המקדש..."

כלומר ה' ציוה שמשה לבדו יעבוד בימים אלו כדי שאהרן ובניו ילמדו את עבודת הקודש ממשה רבנו, אדון הנביאים.

ניתן להוסיף ולומר, שלא רק את פרטי הדינים רצה ה' שילמדו ממשה רבנו, אלא גם את חרדת הקודש הראויה למי שעובד לפני ה' במשכן, ויחד עמה את השמחה הגדולה הראויה למי שזוכה לשרת לפני ה'.

נסב את תשומת לבם של הילדים למילים "כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה" החוזרות בפרקנו חמש פעמים, ונדגיש שמשה קיים את דברי ה' במלואם, דבר דבור על אופניו.

נוכחות בני ישראל בהתקדשות אהרן ובניו

נאמר בפרקנו בפסוק ג: "וְאֵת כָּל הָעֵדָה הִקְהֵל אֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד" בכל שבעת ימי המילואים נקהלו בני ישראל ונכנסו לתוך חצר המשכן כדי לצפות בסדר העבודה, וכך אמרו חכמינו ז"ל במדרש (ילקוט שמעוני רמז תקטו): "עשו במעמד כל העדה, שיהו נוהגין קדושה בבהונה".

והרמב"ן כתב: "שיעשה [כל הסדר] במעמד כולם, שידעו שהשם יתברך בחר באהרן ובזרעו".

לאור דברים אלו, במהלך לימוד הפסוקים בפרקנו נזכיר מידי פעם שה' רצה שבני ישראל יהיו נוכחים בימים אלו בזמן העבודה, כדי שיכירו במעלת אהרן וזרעו ומתוך כך ינהגו בהם בכבוד ובקדושה, וכן כדי שיראו כיצד משה רבנו עובד בשמחה ובחרדת קודש וילמוד מהנהגתו לכל הליכות חייהם.

איסור היציאה מחצר המשכן

נאמר בפסוקים לג-לה בסוף פרקנו: "וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ שִׁבְעַת יָמִים... וּפֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד תֵּשְׁבוּ יוֹמָם וְלַיְלָה שִׁבְעַת יָמִים וְשָׁמַרְתֶּם אֶת מִשְׁמַרְתָּ ה'".

משה מצווה את אהרן ובניו, על פי מצוות ה', שלא יצאו מחצר המשכן במשך כל שבעת הימים. בעל עקידת יצחק (שער נט) עומד על טעם הציווי, וזו לשונו:

"...היה מהחכמה האלקית לצוות לאהרן ובניו בתחילת בואם אל השירות האלקי הנכבד והנורא, שימלאו להם שבעת ימי המילואים אשר ישמרו בהם משמרת ה' להבין ולהשכיל... ולזה החמיר עליהם... כדי שלא יפנה לבם לדבר אחד אפילו שעה... דמשמע שהכוונה שישבו שם [בפתח אהל מועד] שתולים בבית ה'... והיא הערה גדולה להתבוננותם במעשה בראשית [שבעת ימי המילואים הם כנגד שבעת ימי בראשית], אשר על ידו יביר האדם גודל בוראו ועוצם חכמתו, ואת כל תוקף יכולתו ונבורתו, אשר כל זה מה שמכריח אותו לאהבתו ולעבודתו... ויזהר מאד מהשתקע בחבלי העולם וחמודותיו...".

לאור דבריו נסביר ששהותם של הכהנים באוהל מועד כל שבעת הימים נועדה לשם ריכוז מחשבותיהם בעבודת הקודש המוטלת עליהם, שלא יסיחו את הדעת ויעסקו בדברים אחרים. ריכוז זה יאפשר להם להגיע למעלה גבוהה ביותר של אהבת ה' ועבודתו. מתוך הקדמה זו נעבור ללימוד הפסוקים.

משיחת המשכן וכליו (פסוקים א-ג)

נאמר בפסוק ב: "קח את אהרן ואת בניו אתו..."

כתב רש"י: "קחנו בדברים ומשכהו".

כלומר משה נצטווה לדבר עם אהרן ובניו ולשכנעם לקבל את תפקיד הכהונה, וכך מתארים חכמינו ז"ל את המעמד **במכילתא דמלואים** (ראה תורה שלמה במדבר ג מא, אות קנא): "והוא [משה] מפיים אותם בדברים ואומר להם: 'אשריכם שאתם זוכים לעבודת המקום, שאתם קרובים למקום ונחר בכס'".

נביא גם את דברי חכמינו ז"ל **במדרש תנחומא** שה' ציוה את משה למשוך את אהרן בדברים בגלל שאהרן היה ענו וברח מן הכבוד, וכך אמרו: "אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: פתה אותו בדברים, לפי שהיה בורח מן השררה".

"וְאֵת הַבְּגָדִים וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֵת פֶּר הַחֹטְאֹת וְאֵת שְׁנֵי הָאֵילִים וְאֵת סַל הַמִּצּוֹת".

כלומר שאחר שנכנסו אהרן ובניו לעזרה משה כונס שם את בגדי אהרן ובניו, את שמן המשחה, את פר החטאת, את איל העולה. את איל המילואים ואת סל המצות (עשר חלות מצות, עשר חלות רקיקין ועשר חלות רבוכות).

נאמר בפסוק ג: "וְאֵת כָּל הָעֵדָה הַקְּהֵל אֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד"

נזכיר שהסיבה להקהלת העדה היא כדי שיכירו במעלת אהרן וזרעו ומתוך כך ינהגו בהם בכבוד ובקדושה, וכפי שכתב החזקוני: "כדי שיהיו כולם נוהגים קדושה בבהונה", וכן כדי שיראו כיצד משה רבנו עובד בשמחה ובחרדת קודש וילמדו מהנהגתו לכל הליכות חייהם, כפי שהובא בהקדמה לפרק.

נאמר בפסוק ד: "וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֹתוֹ..."

משה הוא שעבד את כל עבודות היום השמיני, כפי שנראה בהמשך.

"והתקהל העדה אל פתח אהל מועד"

נתאר את שמחתם של ישראל בבואם אל אוהל מועד, אחר שציפו לרגעים אלו כמעט שלושה חודשים - מכ"ה בכסליו בו נשלמה מלאכת המשכן וכליו ועד כ"ג באדר, בו החלו שבעת ימי המילואים. נסב את תשומת לבם של הילדים לנס הגדול שאירע לבני ישראל במעמד זה, שכל בני ישראל הצליחו להיכנס לחצר המשכן שהיתה בסך הכל חמישים אמה על חמישים אמה, וכפי שכתב רש"י: "זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה".
וכך נאמר במדרש תנחומא (פרשת צו יב):

"וואת כל העדה הקהל' - אמר לו [משה לה']: להיכן? אמר לו [ה']: אל פתח אהל מועד. אמר לו [משה]: רבוננו של עולם, ששים רבוא אנשים וששים רבוא בחורים, היאך אני יכול להעמידן אל פתח אהל מועד ואינו אלא בית סאתים? אמר לו הקדוש ברוך הוא: ועל דבר זה אתה תמיהה?! השמים האלו לא כדוק של עין הם, ואני הוא שעשיתים מראש העולם ועד סופו... וכן אתה מוצא לעולם הבא שהקדוש ברוך הוא מרחיב את ירושלים..."

נאמר בפסוק ה: "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעֵדָה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת" בפסוק זה משה פונה לבני ישראל ואומר להם שכל סדר העבודה אותו הוא עומד לעשות נעשה על פי ציווי ה', על אף שלא כל הדברים שיעשו נאמרו במפורש בפרשות הציווי על המשכן (ראה בנצי"ב).

הטבלת בני אהרן והלבשת אהרן בבגדי כהן גדול

נאמר בפסוק ו: "וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת אֶהֱרֹן וְאֶת בָּנָיו וַיִּרְחַץ אֹתָם בַּמַּיִם" כתב רש"י (על הפסוק בשמות כט ד): "ורחצת אותם במים - זו טבילת כל הגוף".
כלומר בתוך העזרה היה מקוה טהרה ושם טבלו אהרן הכהן ובניו (ראה שעורים בספר ויקרא עמ' רכו).

נאמר בפסוקים ז-ט: "וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת הַתְּהַנֵּת וַיַּחְגֵּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵט וַיִּלְבֹּשׂ אֹתוֹ אֶת הַמָּעִיל וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת הָאֶפֶד... וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת הַחֹשֶׁן... וַיִּשֶׂם אֶת הַמְצַנֶּפֶת עַל רֹאשׁוֹ וַיִּשֶׂם עַל הַמְצַנֶּפֶת... אֶת צֵיץ הַזָּהָב נֹזֵר הַקֶּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה"

נציין שבפסוקים לא מוזכרים מכנסיים, על אף שהם חלק מבגדי הכהנים, שכן הכהנים לבשו בעצמם משום צניעות. נדגיש שמשה רבנו מילא אחר ציווי ה' בשמחה והלביש את אהרן אחיו בבגדי הכבוד והתפארת מתוך אהבה ואחוה, כפי שעולה מדברי חכמינו ז"ל **במדרש תנחומא** (שמיני ה) שמשה אמר לאהרן ביום הקמת המשכן: "כשם ששמחת לי בגדולתי [כאשר בחרו ה' להיות מנהיגם של ישראל ולהוציאם ממצרים], כך אני שמח לך בגדולתך". נוסיף שכל ישראל שמחו בראותם את אהרן קדוש ה', אוהב השלום, לבוש בבגדי הכבוד והתפארת. בודאי הרגישו שאין מתאים ממנו לעבודת הכפרה והתפילה על ישראל.

משיחת המשכן וכליו

נאמר בפסוק י: "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בּוֹ וַיִּקְדֹּשׁ אֹתָם"

משיחת המשכן: הכוונה ל"יריעות האהל" התחתונות ול"יריעות האהל" שמעליהן (ראה שמות פרק כו פסוקים א-ג, וכן אבן עזרא שמות ל כו).

במילים "וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בּוֹ" הכוונה לכל כלי המשכן: הארון, המנורה, השולחן והמזבחות, וכן הכלים המשמשים את השולחן המנורה והמזבחות. (ראה חומש שמות פרק כה) שאר חלקי המשכן: הקרשים, האדנים, הפרוכות, הקלעים וכו' לא נמשחו (ראה "שעורים בספר ויקרא" עמ' רכט ובהערה 71).

המשיחה היא נתינת השמן על המשכן וכליו בצורת של "כ' יוונית", כמו שכתב רש"י בפסוק יב, לגבי משיחת אהרן הכהן.

נאמר בפסוק יא: "וַיִּז מִמֶּנּוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ שִׁבְעַת פְּעָמִים..."

משה היזה על המזבח החיצון שבע הזאות מלבד המשיחה הרגילה בשמן המשחה. ציווי זה לא נזכר במפורש בפרשת תצווה, אולם הוא רמוז שם בפסוק: "וְקִדְשֵׁתָ אֶת הַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ קְדָשִׁים" (שמות מ, י), כמבואר ברמב"ן כאן.

הלבשת בני אהרן את בגדי הכהונה

נאמר בפסוק יג: "וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת בְּנֵי אֶהֱרֹן וַיִּלְבָּשֵׁם כְּתָנָת..."

משה היה משרת גם לבני אהרן, והלביש אותם בעצמו, דבר המלמד על מעלתם המיוחדת של הכהנים. ואומנם לא נאמר כאן שקודם הלבשתם משה הטבילם, אולם למדנו בפסוק ו' שטבילתם קדמה והיתה סמוכה לטבילת אהרן והלבשתו, ועל כן נאמר שטבילתם והלבשתם היתה קודם משיחת המשכן וכליו, וכפי שכתב הרמב"ן בפסוק ו'.

הקרבת הקרבנות (פסוקים יד-לב)

בכל יום משבעת הימים הקריב משה שלושה קרבנות:

א. פר לחטאת.

ב. איל לעולה.

ג. איל לשלמים, ועימו שלושים לחמים.

הקרבת פר החטאת (פסוקים יד-יז)

נאמר בפסוק יד: "וַיִּגֵּשׂ אֶת פֶּר הַחֲטָאת..."

הסברים שונים נאמרו לגבי טעם הקרבת פר החטאת שהוקרב בכל

אחד מימי 'שבעת ימי המילואים' ועל מה הוא בא לכפר:

א. החטאת מטהרת את המזבח מהיותו חולין והופכת אותו לכלי קודש, כמבואר ברש"י (ח, טו): "חַיטָאוּ וְטִיהַרוּ [את המזבח] מִזֵּרוֹת,

להיבנם לקדושה". לפי פירוש זה משמעות חיטאו היא לא מלשון חטא אלא מלשון חיטוי וטהרה.

ב. החטאת מכפרת על מעשה העגל, כפי שכתב רש"י בספר שמות (כט, א): "לכפר על מעשה העגל שהוא פר".

ג. החטאת מכפרת על אהרן ובניו כדי שיהיו נקיים מכל רבב בשעה שהם מתקדשים, כפי שכתב הנצי"ב בפירושו העמק דבר לספר שמות (כט, א): "והחטאת בא לרצות את אהרן ובניו מכל חטא, המפסיק והמבדיל מבלי יוכל להתקדש". לפי פירוש זה משמעות חיטאו הוא לא מלשון חטא אלא מלשון חיטוי וטיהור.

נביא תחילה את ההסבר הראשון בו פתחנו, כיון שהוא עולה מתוך הפסוקים. נסביר שכדי להפוך את המזבח לכלי קודש שראוי לכפר על חטאי ישראל, צריך היה להקריב עליו קרבן חטאת - לחטאו ולטהרו. לאחר מכן נדבר על הצורך לכפר על מעשה העגל לפני שמתחילים לכפר על שאר עוונות ישראל ובכך מוסבר מדוע דוקא קרבן חטאת. לבסוף נביא גם את הסבר הנצי"ב, שמטרת הקרבן היא לכפר על אהרן ובניו, שיהיו טהורים ונקיים ויוכלו לקבל את תפקידם החדש כשהם נקיים מחטא.

"וַיִּסְמַךְ אֶהֱרֹן וּבָנָיו אֶת יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁ פֶּרֶי הַחֲטָאת" (שמות כט, א)

אחד משלבי הכפרה על החטא הוא הוידוי (ראה רמב"ם הלכות תשובה א, א). בקרבנות בהמה הוידוי נעשה תוך כדי הסמיכה. על פי מה שהסברנו נראה לומר שבשעת הסמיכה התוודו אהרן ובניו על כל חטאיהם (כפירוש הנצי"ב), מתוך רצון להיות נקיים מחטא עם הכשרתם לכהונה.

בפרשת ויקרא הבאנו מדברי הנצי"ב לספר שמות (יח, יב), שבשעת ההקרבה היה בעל הקרבן מבקש מהקדוש ברוך הוא את מבוקשו. לאור זאת נוכל לומר שאהרן ובניו התפללו בשעה זו לפני ה' שמכאן ולהבא יכפר המזבח על כל עוונות ישראל.

נאמר בפסוק טו: "וַיִּשְׁחַט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הַדָּם..."

נדגיש שבשבעת ימי המילואים משה רבנו הקריב בעצמו את כל הקרבנות. כפי שאהרן ובניו נבחרו לכהנים לדורות כך משה נבחר לכהן לשעה, ומילא את כל העבודות בימים אלו כפי שציווה ה'. נציין שזו הפעם היחידה בכל הדורות שאדם משבט לוי נצטווה להקריב קרבנות כמו כהן המשרת לפני ה', וכדברי אור החיים (פסוק ה): "מפי ה' נאמר לי לעשותו, ודוקא זה ולא אחר". כאמור, ה' ציווה את משה להקריב את הקרבנות כדי ללמד את אהרן ובניו את דיני ההקרבה. מתוך כך נתאר בפני הילדים את התבוננותם של אהרן ובניו בעבודת משה מתוך מטרה ללמוד ממנו (ראה דברי האברבנאל המובאים בהקדמה). נוסיף ונאמר שיחד עם התבוננו ישראל ולמדו כיצד יש לקיים את מצוות ה'.

נאמר בפסוק יז: "וְאֵת הַפֶּר וְאֵת עֲרוֹ וְאֵת בְּשָׂרוֹ וְאֵת פְּרָשׁוֹ שָׂרַף בְּאֵשׁ מִחוּץ לַמִּזְבֵּחַ כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה"

נציין שיש כאן הוראת שעה, שהרי זו חטאת חיצונית, ולמדנו שחטאת חיצונית בשרה נאכל לכהנים, ואלו כאן שרפוה מחוץ למזבח כדין חטאת פנימית (עוד שני חידושים התחדשו בחטאת חיצונית זו: א. הביאו פר בעוד בחטאת חיצונית מביאים שעירה או כבשה. ב. אהרן ובניו סמכו יחדיו את ידיהם על ראש הפר ואילו בקרבן שותפים הסמיכה נעשית זה אחר זה). שאר השלבים של חטאת זו הם כשלבים שהבאנו בחטאת חיצונית בסוף פרק ד.

הקרבנות איל העולה (פסוקים יח-כא)

נאמר בפסוק יח: "וַיִּקְרַב אֶת אֵיל הָעֹלָה..."

בספר שמות (כט, א) כתב הנצי"ב: "הקרבנות מסייעים להתקדש, היינו העולה שתכליתו להשיג דעת אלקים, וזהו דביקות וקדושה יתירה". לאור דבריו נאמר לילדים שקרבן העולה בא כדי לקדש את אהרן

ובניו להתעלות בהבנת תורת הקורבנות ולעורר את רצונם לעבוד את ה' בשלמות.

"וַיִּסְמְכוּ אֶהָרֶן וּבְנָיו אֶת יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁ הָאֵיל"

לאור דברי הנצי"ב המובאים בפסוק י"ד, נוכל לומר שאהרן ובניו התפללו לה' שיזכו להתקדש לפניו ולשרתו באימה, ביראה, באהבה וברצון. השלבים של איל העולה הם אותם השלבים שהבאנו בסוף פרשת ויקרא.

הקרבת איל השלמים – איל המילואים (פסוקים כב-לב)

נאמר בפסוק כב: **"וַיִּקְרַב אֶת הָאֵיל הַשְּׁנִי אֵיל הַמִּלְאִים..."**

איל זה שהוקרב כקרבן שלמים נקרא 'איל המילאים' כיון שהוא בא למלא ולהשלים את ידי אהרן ובניו בתפקיד הכהונה, וכדברי רש"י: **"...שהמילואים לשון שלמים, ומשלימין את הכהנים בכהונתם"**.

"וַיִּסְמְכוּ אֶהָרֶן וּבְנָיו אֶת יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁ הָאֵיל"

חכמינו ז"ל אמרו **בתורת כהנים**:

"איל המילואים - שמשלים את הכל. 'ויסמכו את ידיהם על ראש האיל'... - כך אהרן ובניו כיון שהשלימו עבודת היום... הביאו איל וסמכו ידיהם עליו בשמחה ועשו יום טוב".

כלומר איל זה בא לבטא את השמחה הגדולה ועמה את ההודאה הגדולה לה' עם השלמת עבודת היום, וכפי שכתב המלבי"ם:

"וכבר כתב הרמב"ם שבעת הסמיכה היה מתוודה [כמו בחטאת], ובעת סמיכת השלמים היה אומר דברי שבה, וזה שאמר שסמכו ידיהם עליו בשמחה ואמרו דברי שבה על שזכו להשלים עבודת היום... ולהתקדש לעמוד לפני המקום ברוך הוא".

מטרת איל השלמים היא להשלים את אהרן ובניו בתפקיד הכהונה, על כן בשעת הוידוי היה המקריב אומר דברי שבת והודיה לה'. בשעת

הסמיכה על איל המילואים הודו אהרן ובניו לה' על שזכו להשלים את עבודות היום ולהתקדש לפני ה'.

הסבר אחר מובא ב**רמב"ן**. לדבריו, בקרבן זה הודו אהרן ובניו לה' על עצם הזכות שנפלה בחלקם לשרת לפני ה': "והשלמים תודה לה' על שנתן להם בביתו ובחומותיו יד ושם".

רבנו בחיי מביא הסבר שלישי. לדבריו, התודה באיל המילואים היא על השראת השכינה בישראל: "להודות לה' כי טוב עשה עמם [עם בני ישראל] בצוותו אותם לעשות לו משכן ובית תפארת".

לאור זאת נתאר בפני הילדים את דברי ההודיה של אהרן ובניו בעת הסמיכה על ראש האיל על שלושה דברים:

- א. על שזכו להבחר להיות משרתי ה'.
- ב. על שזכו להשלים את עבודתם ולהתקדש לקראת היום השמיני, יום הקמת המשכן.
- ג. על אהבת ה' לישראל ורצונו לשכון בתוכם.

נאמר ב**פסוק כג**: "וַיִּשְׁחַט וַיִּקַּח מִדְּמוֹ וַיִּתֵּן עַל תְּנוּפֵי אֶזְרָא הַיְמָנִית וְעַל בִּהֶן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל בִּהֶן רִגְלוֹ הַיְמָנִית"

שאל: מדוע נתן משה מן הדם דווקא על איברים אלו?
נסביר שבנתינת הדם על האוזן, היד והרגל זרז משה את אהרן ובניו לקראת כניסתם לעבודה לעשות מלאכתם כראוי, וכפי שכתב **האברבנאל** (בפרשת תצוה):

"ובעבור שהיו נכנסים בכחונה לשרת היתה ההזאה על תנוך אוזנם... 'כהן המה אוונך ושמע דברי אלוקיך', ועל בוהן ידיהם הימנית לפי שהידיים הם כלי העשייה... וענין כולו להעיר את הכהן שישתדל להכין ולשמוע תורת האלוקים ושישתדל לעבוד עבודתו בידיו וללכת כמצוותיו ברגליו".

נאמר ב**פסוק כה**: "וַיִּקַּח אֶת הַחֶלֶב וְאֶת הָאֵלֶיּהָ... וְאֵת שׁוֹק הַיְמִינִי"
בשלמים רגילים הדין הוא שמקטירים את האימורים בלבד ואילו

החזה והשוק ניתנים לכהנים לאכילה, כפי שראינו בפרק הקודם. ב'איל המילואים' לאחר התנופה הקטיר משה את השוק עם האימורים ושלוש לחמי מצות מתוך שלושים הלחמים.

נאמר בפסוק כז: "וַיִּתֵּן אֶת הַכֹּל עַל פְּנֵי אֶהֱרֹן וְעַל פְּנֵי בְנָיו וַיִּנְקֶה אֹתָם תְּנוּפָה לְפָנָי ה'"

אהרן ובניו החזיקו יחדיו את האמורים, שלושה לחמים והשוק. משה הניח את ידיו מתחת ידי אהרן ובניו, וכולם הניפו יחד, וכדברי רש"י (שמות כט, כד): "שניהם עסוקים בתנופה, הבעלים והכהן. הא כיצד? בהן מניח ידו תחת יד הבעלים ומניף. ובוזה היו אהרן ובניו בעלים ומשה כהן". וכך כתב רש"י (שמות כט, כד) על סדר ההנפה: "מוליך ומביא למי שארבע רוחות העולם שלו... מעלה ומוריד, למי שהשמים והארץ שלו...". נסב את תשומת לבם של הילדים לכך שעד עתה משה לבדו עשה את העבודה, ואהרן ובניו היו צופים ומתבוננים בו, וכאן לראשונה משה, אהרן ובניו משתתפים בעבודה.

נאמר בפסוק כח: "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל פְּפִיָּהֶם וַיִּקְטֹר הַמִּזְבֵּחַ עַל הָעֹלָה מִלְּאִים הֵם לְרִיחַ נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לָהּ"

אמרו חכמינו ז"ל בתורת כהנים:

"מלואים הם לריח ניחוח - מלמד שהמלואים קרוים ריח ניחוח, והלא דברים קל וחומר - מלך בשר ודם קונה לו אוהב ועושה לו יום טוב, מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהעמיד לו כהן על אחת כמה וכמה".

לאור דבריהם נאמר שיום זה היה יום גדול לפני ה', כי בו הועמדו אהרן ובניו להיות משרתיו לדורות עולם. ה' קיבל את קרבנותיהם בשמחה.

נוסיף על כך את דברי רש"י שכתב (בפסוק כה): "לריח ניחוח - לנחת רוח למי שאמר ונעשה רצונו".

כלומר, קרבנות אלו התקבלו באהבה וברצון לפני ה' מסיבה נוספת:

מפני שמושה עשה את כל אשר צווה ה' והתאמץ בכל כוחו לנהוג כראוי, מתוך אימה ויראה, שמחה ורצון.

נאמר **בפסוק כט:** "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הַחֹזֶה וַיְנַיֶּפְהוּ תְּנוּפָה... לְמֹשֶׁה הָיָה לְמַנְה..."

על אף שבשלמים רגילים החזה והשוק מונפים וניתנים לכהנים, כאן על פי ציווי ה' השוק הונף והוקטר עם האימורים והלחמים ואילו החזה הונף לבדו וניתן למשה לאכילה.

נאמר **בפסוק ל:** "וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשְׁמֵן הַמִּשְׁחָה וּמִן הַדָּם אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ וַיַּזְּ אֶל אֹהֶרֶן עַל בְּגָדָיו..."

משה לקח מהדם שבמזבח ומשמן המשחה והיזה על גופו של אהרן ועל בגדיו ועל גופם של בניו ועל בגדיהם. נוכל לומר שטיפות הדם היו להם לקישוט על היותם קדושים לכהונה, מעין דברי **רבנו חננאל** בסוף פרשת משפטים (כד, ח) בענין הזאת הדם על בני ישראל בכריתת הברית לפני מתן תורה: "ואותו כתם הדם שעל בגדיהם, קרא הכתוב עדי [קישוט] לפי שהיה עדי להם וכבוד גדול, והיה להם עדות ואות שנכנסו בכריתו של הקדוש ברוך הוא".

לסיכום הקרבת איל המילואים נאמר, שלמרות שהוא הוקרב כשלמים, מכל מקום רבים היו בו השינויים מקרבן שלמים, שנעשו על פי ציווי ה' וראה בספר שעורים בחומש ויקרא עמ' רלז, שמנה 12 שינויים!!.

נאמר **בפסוק לד:** "כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בַּיּוֹם הַזֶּה צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם"

כסדר שנעשה ביום הראשון למילואים, כך צווה ה' לעשות בכל יום ויום מששת הימים הנותרים - הלבשת הבגדים, משיחת השמן והקרבת הקרבנות.

נאמר בפסוק לו: "ויעש אהרן ובניו את כל הדברים אשר צוה ה' ביד משה"

אהרן ובניו עשו כל מה שנצטוו לעשות בשבעת ימי המילואים, וכדברי רש"י: "להגיד שבחן שלא הימו ימין ושמאל".
ובתורת כהנים אמרו חכמינו ז"ל: "ויעש אהרן ובניו" - ששים ושמחים כששומעים דברים לקבל מפי משה כשומעים מפי הקדוש ברוך הוא".
 כלומר שבחם של אהרן ובניו הוא לא רק שקיימו מצוות ה', אלא שעשו כל אשר ציוו משה בשמחה גדולה כאילו שמעו מפי ה'.
והנצי"ב הוסיף:

"ויעש אהרן ובניו את כל הדברים... - כמו שמתפרש בספר דברים 'לשמור לעשות את כל דברי' וגו', שהוא דקדוק בדברים ולהעמידם על מתכונתם, כך הפירוש כאן שעסקו בתורה 'אשר צוה ה'', היינו בקבלה על פה".

לאור דברי חכמינו ז"ל והמפרשים נתאר לילדים כיצד אהרן ובניו עשו ככל אשר צוה ה', אכלו את בשר האיל והלחמים בשמחה והודו לה' על הזכות הגדולה שנפלה בחלקם. כמו כן נזכיר שבכל שבעת הימים שהו אהרן ובניו בחצר אוהל מועד מבלי לצאת משם כלל וכדברי בעל עקידת יצחק המובאים בהקדמה), ואף בלילות ישנו שם כשהם מוקפים במחיצות הקלעים עטופים בקדושת המשכן.
 נתאר את הרוממות המיוחדת ששררה בקרב העם בשעה שהתבוננו במשה רבנו כשהוא משרת לפני ה' באהבה וביראה. בימים אלה התעצמו ישראל בקדושה, באהבת ה' וביראתו, ומכוח זה קיבלו על עצמם לעבוד את ה' ולשרתו בכל לבבם ובכל נפשם.

בלימוד זה נפגיש את הילדים עם צדקותו של משה רבנו ועם צדקותם של אהרן ובניו, שקיימו את מצוות ה' בשמחה והקפידו לעשות את כל מצוותיו בתכלית הדקדוק.

המסרים העולים מפרק ח

1. מעלת העבודה במשכן - א. יש להתכונן לעבודת המשכן במשך שבעה ימים בעבודות מיוחדות.
ב. משה עבד כ'כהן' כדי שאהרן ובניו ילמדו היטב את העבודה.
ג. אהרן ובניו נדרשו להיות שבעה ימים ושבעה לילות בחצר המשכן וללמוד תורה ויראת ה' כדי להתקדש לקראת העבודה.
ד. זכות גדולה לכהנים לשרת לפני ה'.
ה. אהרן ובניו נטהרו בפר החטאת מכל חטאיהם כדי שיהיו ראויים לעבוד במשכן.
2. מעלת משה רבנו - קיים את כל הציוויים שנצטווה בעבודות ימי המילואים בתכלית הדקדוק.
3. מעלת הכהונה - ה' ציוה שכל ישראל יבואו לחצר המשכן בזמן עבודת המילואים, כדי שינהגו כבוד בכהונה.
4. מידת הענווה - משה משך את אהרן בדברים כי אהרן ברח מן השררה.
5. מעלת המשכן - כל ישראל עמדו בחצר המשכן בדרך נס למרות היותה חמישים אמה על חמישים אמה בלבד.
6. מעלת משה רבנו - משה שמח בגדולתו של אהרן כאשר הלבישו בבגדי הכהונה.
7. מעלת מזבח העולה - א. מלבד משיחתו בשמן המשחה, היזו עליו מן השמן שבע פעמים.
ב. קידשוהו על ידי פר החטאת.
ג. טיהרו אותו מכל פגם של חשש גזל.
8. מעלת אהרן ובניו - א. בהקרבת איל העולה היתה כוונת אהרן ובניו להתקדש בעבודת ה' ולעשותה באהבה, ביראה וברצון.

- ב. בהקרבת איל השלמים אהרן ובניו הודו לה' על שבחר בהם להיות למשרתיו, על שרוצה לשכון בישראל ועל שזכו בכל יום להשלים עבודתם כראוי.
- ג. במתן הדמים על אזניהם, ידיהם ורגליהם הימניות, קיבלו אהרן ובניו על עצמם לשמוע את דברי ה' וללכת במצוותיו.
9. אהבת ה' לאהרן ובניו - ה' קיבל באהבה וברצון את קרבנותיהם בימים אלה ובחירתו בהם לכהן כמשרתיו היתה יום טוב.
10. מעלת אהרן ובניו - א. אהרן ובניו עשו כל מה שציווה ה' ללא שינוי, והקפידו אף בפרטי הדינים שהתחדשו למשה בלימודו.
- ב. אהרן ובניו קיימו את דברי ה' בשמחה.

סיכום פרשות ויקרא צו

ה' אלקי ישראל ציוונו לבנות לו בית לשמו, כדי שיוכל להשרות שכירתו ולדור בתוכנו. בבית זה ניתנה לנו הזכות לעבוד לפניו ולהיטהר מכל חטא ועוון. עיקר העבודה בבית ה' היא עבודת הקרבנות. קרבנות הנדבה מחזקים אותנו בתורת ה' ובקיום מצוותיו ומקרבים אותנו אל הבורא יתברך. בעזרתם אנו מבקשים להודות לה' על טובו הגדול.

קרבנות החובה באים כדי לטהר אותנו מכל חטא, מתוך חרטה ותשובה על כישלונותינו.

ה' בחר באהרן ובניו להיות משרתיו, ללמד את ישראל חכמה ומוסר ולהשיב את ישראל מעוונותיהם בדרכי נועם ובעבותות אהבה, בתפילה, בהקרבת הקרבנות ובאכילתם.

מאז גמרו בני ישראל לבנות את המשכן בכ"ה בכסלו, חיכו וציפו להקמתו, לראות את כבוד ה' ולהתחיל לעבוד לפניו על ידי אהרן בחר ה'.

ביום כ"ג באדר, כשנה לאחר יציאת מצרים, אסף משה את כל העדה אל חצר המשכן, בנה את המשכן, משחו בשמן המשחה והקריב בו קרבנות מיוחדים שנועדו לחנוך אותו ולקדשו. עבודתו של משה רבנו בימי המילואים לימדה את אהרן ובניו מהם הלכות העבודה ובאיזו מידה של יראה ושמחה יש לעבוד לפני ה'.

אהרן ובניו התבוננו במעשיו של משה ועשו את כל אשר ציווה בשמחה גדולה, הם סמכו את ידיהם על הקרבנות, עשו תשובה על חטאיהם, התפללו לפני ה' שיחזקם בעבודתו והודו לו על אשר בחר בהם להיות משרתיו ושלוחיו לכפר על ישראל.

שבעה ימים ושבעה לילות שהו אהרן ובניו בחצר אוהל מועד

והתכוננו לעבודה. בימים אלו הם התקדשו והתעצמו באהבת ה'
וביראתו, ובסופם היו מוכנים וראויים לעבוד לפניו.

שלבי הקרבת האשם

- א. **הבאה:** בעל הקרבן מביא את קרבנו לעזרה, שם מבקרים (בודקים) אותו שאין בו מום ובעל הקרבן מקדישו לאשם.
- ב. **סמיכה:** בעל הקורבן סומך שתי ידיו בכל כוחו על ראש קרבנו, מתוודה על עווננו ואומר: "חטאתי עויתי פשעתי ועשיתי (מפרט את חטאו) וחזרתי בתשובה לפניך, וזו כפרתי".
- ג. **שחיטה:** שוחטים את האשם בצפון המזבח.
- ד. **קבלה:** הכהן מקבל את דם הבהמה במזרק.
- ה. **הולכה:** הכהן מוליך את הדם אל קרן (פינת) המזבח.
- ו. **זריקה:** הכהן זורק את הדם שתיים שהן ארבע (זורק משתי קרנות המזבח - צפון מזרח ודרום מערב - והדם מתפשט על ארבע דפנות).
- ז. **שפיכה:** הכהן שופך את כל שיירי הדם אל היסוד הדרומי.
- ח. **הפשטה:** הכהן מפשיט את עור הבהמה.
- ט. **ניתוח:** פותחים את בטן הבהמה ומוציאים את האימורים (כל החלב, שתי הכליות, יותרת על הכבד).
- י. **הולכה:** הכהנים מוליכים את חלקי הבהמה אל כבש המזבח (ומניחים אותם שם).
- יא. **מליחה:** הכהנים מולחים את חלקי הבהמה על גבי כבש המזבח.
- יב. **הקטרה:** הכהנים מקטירים את האימורים על גבי המזבח.
- יג. **אכילה:** שאר הבשר נאכל על ידי זכרי הכהנים בעזרה, כקודשי הקודשים.

השוואה בין השלבים השונים בהקרבת הקרבנות לסוגיהם

חטאת העוף	עולת העוף	אשם	חטאת		שלמים		עולה	
			חיצונית	פנימית	נדר ונדבה	תודה		
הבאה	הבאה	הבאה	הבאה	הבאה	הבאה	הבאה	הבאה	א
מליקה (לא מבדיל)	מליקה (מבדיל בין ראש לגוף)	סמיכה	סמיכה	סמיכה	סמיכה	סמיכה	סמיכה	ב
הזאה	מיצוי	שחיטה	שחיטה	שחיטה	שחיטה	שחיטה	שחיטה	ג
מיצוי	מליחת והקטרת הראש	קבלה	קבלה	קבלה	קבלה	קבלה	קבלה	ד
אכילת כהנים (יום ולילה)	הוצאת המזבח	הולכה	הולכה	הולכה	הולכה	הולכה	הולכה	ה
	שיסוע הגוף (לא מבדיל)	זריקה	נתינה על מזבח החיצון	הזאה בקודש	זריקה	זריקה	זריקה	ו
	הולכה	שפיכת השיירים	שפיכת השיירים	נתינת דם על מזבח הקטורת	שפיכת השיירים	שפיכת השיירים	שפיכת השיירים	ז
	מליחה	הפשטה	הפשטה	שפיכת השיירים ליסוד המערבי	הפשטה	הפשטה	הפשטה	ח
	הקטרה	ניתוח אימורים	ניתוח אימורים	ניתוח אימורים	ניתוח אימורים חזה ושוק	ניתוח אימורים חזה ושוק	ניתוח	ט
		הולכה	הולכה	הולכה	תנופה אימורים חזה ושוק	תנופה אימורים חזה ושוק 4 לחמים	רחיצה	י
		מליחה	מליחה	מליחה	הולכה	הולכה	הולכה	יא
		הקטרה	הקטרה	הקטרה	מליחה	מליחה	מליחה	יב
		אכילת כהנים (יום ולילה)	אכילת כהנים (יום ולילה)	שריפה מחוץ לעיר	הקטרה	הקטרה	הקטרה	יג
					אכילת כהנים ובעלים (יום, לילה, יום)	אכילת כהנים ובעלית (יום ולילה)		יד

לעילוי נשמת

הורינו היקרים

הר"ר שלמה זלמן ומרת יוכבד

רחמני זצ"ל

הרב דוד יצחק ומרת רחל

אלטשולר זצ"ל

הוקדש על ידי ילדיהם

לזי יצחק ויהודית רחמני הי"ו

